

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI

**KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ TÜLÜ DOKUMALARININ GEÇMİŞİ VE
GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. N. Rengin OYMAN

Hazırlayan

Nurcan BOZAKLI

1230403502

Isparta, 2016

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
ANASANATDALI

Bu tez 02.03.2016 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından Oy Birliği ile
Kabul Edilmiştir.

DANIŞMAN

(Varsa II. Danışman)

ÜYE

Doç. N. Rengin OYMAN

Doç. Dr. Mehmet ÖZKARTAL

Doç. Dr. Ömer ZALMOĞLU

İmza:

İmza:

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

İmza ve Mühür

Doç. Dr. A. Şevki DUYMAZ

SDÜ Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

Bu çalışma tarafından desteklenmiştir.

Proje No:

T. C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim (.02..1.93..12006.).

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

.....Nurcan BOZAKCI.....

İmzası

.....N. Bozakci.....

ÖNSÖZ

İlk insanların soğuktan korunmak için önce hayvan postlarını kullandıkları, sonra bitki saplarını ve hayvan liflerini kullanarak dokuma yapmayı öğrendikleri bilinen bir gerçektir.

Bazı kaynaklarda düz dokumadan havlı dokumaya geçiş aşaması veya yapay post görünümlü halı olarak belirtilen tülü dokumasının tarihi de oldukça eskilere dayanmaktadır.

Köklü bir geçmişe sahip olan ancak günümüzde kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalan tülü dokumalarından Konya ili Karapınar ilçesinde bulunan örnekler, hammadde, teknik, motif ve renk özellikleri ile bazı fiziksel özellikler bakımından tanıtılmaya çalışılmıştır. Gerek kullanım açısından, dokuma kolaylığından, gerekse taşınabilirliği ve işlevsel olmasından dolayı tülü dokumacılığı gelecek nesillerde de tercih edilebilecek adını dünyaya tanıtılabilecek özelliktedir.

Çalışmam sırasında, bilgi, görüş ve deneyimleri ile beni yönlendiren, tez danışmanım sevgili hocam, Doç. Rengin OYMAN'a rahatsızken bile samimiyetini ve desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Ayan GÜLGÖNEN'e, hep yanımda olan AİLEME, bu süreçte beni yalnız bırakmayan İsmail AYAR'a ve ebedi aleme intikal etse de bıraktığı eserlerle yolumu aydınlatan Dedem, Salim DAĞ'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÖZET

KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ TÜLÜ DOKUMALARININ GEÇMİŞİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Nurcan BOZAKLI

Süleyman Demirel Üniversitesi

Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları, Yüksek Lisans Tezi

Yıl: 2016, Sayfa: 106

Danışman: Doç. N. Rengin OYMAN

El sanatları bir toplumun kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleridir. Anadolu'da yaşamış pek çok uygarlığın kültürü, Türklerin yerleşmesinden sonra yeni bir sentez içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Geçmişimize tanıklık etmiş ve günümüze kadar ulaşmış olan el dokumalarının korunması ve bizden sonraki nesillere doğru bir şekilde aktarılması gerekmektedir. Böylece el dokumaları, ileride Türk kültürünün zenginliğine katkıda bulunmaya devam edecektir.

Konya ili Karapınar ilçesi tülü dokumalarının üretildiği ve eski örneklerin yer aldığı ilçede yapılan araştırma ile tülü dokumaları yerinde incelenerek belgelendirilmiştir.

Bu çalışmada tülü örnekleri, bir bilim disiplini içerisinde ele alınarak incelenmeye çalışılmış ve konu ile ilgilenenlere bu çalışmanın kaynak teşkil edeceği düşünülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen Karapınar tülü dokumalarına ait bazı örnekler kompozisyon, renk, kullanılan malzeme v.b. özellikler bakımından tanıtılmıştır.

Konya ili Karapınar dokunan tülü dokumaları ile diğer yöreler arasındaki etkileşim ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

SUMMARY

THE KONYA KARAPINAR DISTRICT'S THE HISTORICAL AND PRESENT SITUATION OF TULU WOVENS

Nurcan BOZAKLI

Süleyman Demirel University

Fine Arts Institute Geleneksel Türk Sanatları, Master MA Thesis

Yıl: 2015, Page: 106

Supervisor: Doç. N. Rengin OYMAN

The handicrafts are the most vital and meaningful processes of a society's cultural figure. The culture of many civilizations having lived in Anatolia has sustained their subsistences in a new synthesis after Turkish's settlement in there .

It is necessary that hand weavings which witnessed our past and reached our days should be preserved and transferred to future generations in a right way. Thus, hand weavings will continue to contribute to the abundance of Turkish culture in the future.

The Konya Karapınar district where Tulu wovens produced and has old samples, have researched and its details documented .

In this research Tulu samples have analysed in a scientific discipline and it has thought that this is a source for whom works about it. Tulu wovens

Some samples of tülü wovens which have surveyed in the extent of research has introduced in terms of composition, colour and production material etc.

The differences and interactions between the Konya Karapınar tülü wovens and other areas have been tried to be expressed .

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ

1.1. Konya İli Karapınar İlçesinin Coğrafi, Tarihçesi ve Sosyo-Kültürel Konumu	2
1.2. Konya İli Karapınar İlçesi Tarihçesi	6
1.3. Konya İli Karapınar İlçesi Sosyo – Kültürel Konumu	8

2. BÖLÜM

TÜLÜ DOKUMANIN TANIMI, TARİHÇESİ, TEKNİK VE SANATSAL ÖZELLİKLERİ, RENK VE BOYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Tülü Dokumanın Tanımı ve Tarihçesi,	10
2.2. Tülü Dokumalarının Teknik Özellikleri.....	11
2.2.1. Kullanılan Araçlar	11
2.2.2. Tezgah.....	11
2.2.3. Çözü Aparatı	11
2.2.4. Kullanılan Hammadde	12
2.3. Tülü Dokumada Kullanılan Teknikler.....	13
2.3.1. Türk (Gördes) Düğümü	13
2.3.2.Çeki Tülü	13

2.4. Tülü Dokumanın Sanatsal Özellikleri.....	13
2.4.1. Kompozisyon ve Motif Özellikleri.....	13
2.4.2. Desensiz Tülüler.....	13
2.4.3. İm’li Tülüler.....	13
2.4.4. Bitkisel Motifli (Yanırlı) Tülüler.....	13
2.4.5. Geometrik Yanırlı Tülüler.....	14
2.4.6. Nesneli Motifli Tülüler.....	14
2.5. Tülü Dokumanın Renk ve Boya Özellikleri.....	14
2.5.1. Renk Özellikler.....	14
2.5.1.1.Doğal Boyaların Tariđesi.....	14
2.5.1.2.Hayvansal boyarmaddeler.....	15
2.5.1.3.Bitkisel boyarmaddeler.....	16

3. BÖLÜM

KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ TÜLÜDOKUMALARININ TARİHÇESİ, TEKNİK VE SANATSAL ÖZELLİKLERİ, RENK VE BOYA ÖZELLİKLERİ

3.1. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Tariđesi.....	17
3.2. Tülü Dokumalarının Teknik Özellikleri.....	18
3.2.1. Kullanılan Araçlar.....	18
3.2.1.1. Tezgah.....	18
3.2.1.2. Kirkit.....	20
3.2.1.3. Makas.....	21
3.2.1.4. Tarak.....	21
3.2.2. Dokumada Kullanılan Malzemeler.....	21
3.2.2.1. Çözgü ipi (Arış).....	21
3.2.2.2. Atkı (Argaç).....	22
3.2.2.3. İlmelik iplik.....	22
3.2.2.4. Zincir Örgüsü.....	22
3.2.2.5. Kilim Örgüsü.....	23
3.2.2.6. Kenar Örgüsü.....	23
3.2.3. Dokuma Tekniği.....	24

3.2.3.1. Yamçı Tülü	25
3.2.3.2. Çeki Tülü	27
3.3. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Sanatsal Özellikleri	29
3.3.1. Kompozisyon, Desen ve Motif Özellikleri	29
3.3.1.1. Düz ve Çerçevesiz Tülüler	29
3.3.1.2. Mihraplı Tülüler	30
3.3.1.3. Madalyonlu Tülüler	31
3.3.1.4. Kareli Tülüler	31
3.3.1.5. Konulu Tülüler	32
3.3.1.6. Zikzaklı Tülüler	33
3.4. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Renk ve Boya Özellikleri	34
3.4.1. Doğal Boyaların Elde Edilmesi	34
3.4.2. Bitkilerden Elde Edilen doğal Renkler	35
3.4.2.1. Hardal Sarısı	35
3.4.2.2. Siyah Renk	35
3.4.2.3. Açık Bej Renk	35
3.4.2.4. Açık Kahve Renk	36
3.4.2.5. Açık Yeşil Renk	36
3.4.2.6. Koyu Ceviz Yeşili Renk	36
3.4.2.7. Koyu Eflatun (Sıçan Tüyü) Rengi	36
3.4.2.8. Bordo Renk	36
3.4.3. Doğal Renkli Yünler	37
3.4.3.1. Gök Renk	37
3.4.3.2. Sarı Renk	37
3.4.3.3. Kahverengi renk	37
3.4.3.4. Siyah renk	37
3.4.3.5. Gri renk	37
3.4.4. Diğer Karışım Renkler	37

4. BÖLÜM
KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ TÜLÜ DOKUMACILIĞININ
GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

4.1. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumaları Günümüzde Saptanan Bazı Örnekler.....	39
4.2.Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Gerilemesinin Nedenleri	94
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	96
KAYNAKLAR.....	102

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Konya İli Karapınar İlçesinin Coğrafi Konumu (http://www.weather-forecast.com/locations/Karapınar [18.04/2015])	2
Şekil 2. Karapınar ovası Kaynak: Abdullah KAŞDEMİR (2014)	3
Şekil 3. Acıgöl (http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/0d9b81c6fb3111ab243ad9a11567aad13830dba89e006 ([19.03.2015])	4
Şekil 4. Meke gölü Kaynak: Muttalip ÖZTÜRK (2014)	5
Şekil 5. Meyil gölü (http://www.karapınar.bel.tr [18.04/2015])	5
Şekil 6. Çıralı Gölü (http://www.karapınar.bel.tr [18.04/2015]).....	6
Şekil 7. Geçmişte Karapınar (http://www.karapınar.bel.tr [18.04/2015]).....	7
Şekil 8. Karapınar (2015) Kaynak: Muttalip ÖZTÜRK	8
Şekil 9. Çözgü Aparatı (Yüzgüleç:2007).	12
Şekil 10. Istar ağacı (Aytaç, 1982: 41).....	19
Şekil 11. Metal Tezgahı (Eşberk:1939;100)	20
Şekil 12. Kirkit (Çakmaktepe:2011).	20
Şekil 13. Makas (Bozaklı:2015).	21
Şekil 14. Gücü Örme İşlemi (http://www.idesanat.com/sozluk.html [15.04.2015])	22
Şekil 15. Çiti Örgüsü (http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Isparta%20Hal%C4%B1s%C4%B1%20Dokuma.pdf).....	23
Şekil 16. Türk Düğümü (Hidayetoğlu:1999).	25
Şekil 17. Yamçı tülü tekniği (Hidayetoğlu:1999).	26
Şekil 18. Yamçı tülü detay örneği	27
Şekil 19. Yamçı tülü örneği (Bozaklı:2015).	27
Şekil 20. Çeki tülü tekniği (Hidayetoğlu:1999).	28
Şekil 21. Çeki tülü örneği (Bozaklı:2015).	28
Şekil 22. Çerçeveli Tülü (Gülgönen:1997).	30

Şekil 23. Mihraplı Tülü (http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/T%C3%BCI%C3%BC%20Dokumaya%20Haz%C4%B1r%C4%B1k.pdf)	30
Şekil 24. Madalyonlu Tülü (Gülgönen:1997).	31
Şekil 25. Kareli tülü (Gülgönen:1997).	32
Şekil 26. Konulu tülü (Gülgönen:1997)	33
Şekil 27. Zikzaklı tülü (Bozaklı:2015).	34
Şekil 28. Yün tarama makinası (Bozaklı:2015).	38
Şekil 29. Örnek 1'in genel görünüşü ve Örnek 1'in arka görünüşü.....	40
Şekil 30. Örnek 1'in detay görüntüsü ve Örnek 1'in desen şeması	41
Şekil 31. Örnek 2'nin genel görünüşü ve Örnek 2'nin arka görünüşü.....	43
Şekil 32. Örnek 2'nin detay görüntüsü ve Örnek 2'nin desen şeması	43
Şekil 33. Örnek 3'ün genel görünüşü ve Örnek 3'ün arka görünüşü	45
Şekil 34. Örnek 3'ün detay şeması ve Örnek 3'ün desen görüntüsü.....	45
Şekil 35. Örnek 4'ün genel görünüşü ve Örnek 4'ün arka görünüşü	48
Şekil 36. Örnek 4'ün detay görüntüsü ve Örnek 4'ün desen şeması.....	48
Şekil 37. Örnek 5'in genel görünüşü ve Örnek 5'in arka görünüşü.....	51
Şekil 38. Örnek 5'in detay görüntüsü ve Örnek 5'in desen şeması	51
Şekil 39. Örnek 6'nın genel görünüşü ve Örnek 6'nın arka görünüşü.....	54
Şekil 40. Örnek 6'nın detay görüntüsü ve Örnek 6'nın desen şeması	54
Şekil 41. Örnek 7'nin genel görünüşü ve Örnek 7'nin arka görünüşü.....	56
Şekil 42. Örnek 7'nin detay görüntüsü ve Örnek 7'nin desen şeması	56
Şekil 43. Örnek 8'in genel görünüşü ve Örnek 8'in arka görünüşü.....	59
Şekil 44. Örnek 8'in detay görüntüsü ve Örnek 8'in desen şeması	59
Şekil 45. Örnek 9'un genel görünüşü ve Örnek 9'un arka görünüşü	62
Şekil 46. Örnek 9'un detay görüntüsü ve Örnek 9'un desen şeması.....	62
Şekil 47. Örnek 10'un genel görünüşü ve Örnek 10'un arka görünüşü.....	64
Şekil 48. Örnek 10'un detay görüntüsü ve Örnek 10'un desen şeması.....	64
Şekil 49. Örnek 11'in genel görünüşü ve Örnek 11'in arka görünüşü.....	67
Şekil 50. Örnek 11'in detay görüntüsü ve Örnek 11'in desen şeması	67
Şekil 51. Örnek 12'nin genel görünüşü ve Örnek 12'nin arka görünüşü.....	69

Şekil 52. Örnek 12'nin detay görüntüsü ve Örnek 12'nin desen şeması	69
Şekil 53. Örnek 13'ün genel görünüşü ve Örnek 13'ün arka görünüşü	71
Şekil 54. Örnek 13'ün detay görüntüsü ve Örnek 13'ün desen şeması.....	71
Şekil 55. Örnek 14'ün genel görüntüsü.....	73
Şekil 56. Örnek 14'ün desen şeması	73
Şekil 57. Örnek 15'in genel görünüşü ve Örnek 15'in arka görünüşü.....	76
Şekil 58. Örnek 15'in detay görüntüsü ve Örnek 15'in desen şeması	76
Şekil 59. Örnek 16'nın genel görünüşü ve Örnek 16'nın arka görünüşü.....	78
Şekil 60. Örnek 16'nın detay görüntüsü ve Örnek 16'nın desen şeması	78
Şekil 61. Örnek 17'nin genel görünüşü ve Örnek 17'nin arka görünüşü.....	81
Şekil 62. Örnek 17'nin detay görüntüsü ve Örnek 17'nin desen şeması	81
Şekil 63. Örnek 18'in genel görünüşü ve Örnek 18'in arka görünüşü.....	84
Şekil 64. Örnek 18'in detay görüntüsü ve Örnek 18'in desen şeması	84
Şekil 65. Örnek 19'un genel görünüşü ve Örnek 19'un arka görünüşü.....	87
Şekil 66. Örnek 19'un detay görüntüsü ve Örnek 19'un desen şeması.....	87
Şekil 67. Örnek 20'nin genel görüntüsü.....	89
Şekil 68. Örnek 20'nin detay görüntüsü.....	89
Şekil 69. Örnek 21'in genel görünüşü ve Örnek 21'in arka görünüşü.....	92
Şekil 70. Örnek 21'in detay görüntüsü ve Örnek 21'in desen şeması	92
Şekil 71. Yatak (Seccade) (Fadim KARABACAK:2015).	95

KISALTMALAR

S.....: sayı

s.: sayfa

y.y.....: Yüzyıl

v.b.....: Ve benzeri

a.g.e.: Adı geçen eser

km²: Kilometre kare

m.....: Metre

cm²: Santimetre kare

mm.....: Milimetre

GİRİŞ

El sanatları bir milletin yaşam biçimi gelenek ve görenekleri toplum ve ekonomik durumu hakkında bilgi verir. Bu sayede gelecek kuşaklara aktarılacak kitap niteliğindedir ve araştırdıkça bilgi verir

Anadolu pek çok uygarlığın beşiği olduğu gibi Konya Karapınar ülüleri de Karapınar ilçesinin kültürel kimliğine ulaşmamızda önemli el sanatlarındandır.

Karapınar ve köylerinde yaşayan Karapınar kadınları da özlemlerini, sevinçlerini, sabırlarını aşklarını tezgahlarda; halı, kilim, çorap ve diğer el işlerine işleyerek içlerini dökmüşler dertleşmişler teselliye el sanatlarımızda bulmuşlardır

Türkler Orta Asya'dan günümüze değin sürdürüle gelen ve Türk Sanatları içinde kabul gören halı ve kilimlerini her gittikleri yere götürmüşlerdir.

11 yy. da Selçuklularla birlikte Karapınar ve köylerinde dokunan halı ve kilimler, köyden köye göre renk, motif, desen ve dokunuşu ile farklılıklar göstermiştir. Bu işi sanat edinenler, halıların hangi köye ait olduğunu bilmektedirler Karapınar ve köyelerinin gelinlik kızları çeyiz olarak dokudukları halı kilim çorapları ile övünüp evlerini bunlarla süslemişler, aynı zamanda satarak aile bütçesine katkıda bulunmuşlardır

Bu araştırmanın amacı; Karapınar yöresine ait geçmişte ve günümüzde Tülü dokuma örneklerinin tanıtılması, belgelendirilmesi ve incelenmesidir. Bu tezde Tülülerin; teknik, malzeme, renk, süsleme ve kompozisyon özelliklerini belirlemek, Türk kültüründeki önemi saptamak, Tülünün geçmişi ile günümüzdeki durumunu belirlemek hedeflenmiştir.

Bu amaçla 2015 yılında Konya Karapınar'da alan araştırması yapılmış 22 adet tülü saptanmış, bunlar araştırmanın EKLER Bölümünde yer almıştır. Yapılan araştırmada İnceleme Formu örneği belirlenmiştir. İnceleme formunda inceleme tarihi, dokumanın bulunduğu yer, yapıldığı yıl, teknik özellikleri, kompozisyon şemaları, yer almıştır. Fotoğrafları çekilen tülülerin teknik analizlerinde cetvel ve lüp gibi malzemeler kullanılmıştır. Ayrıca çekilen fotoğraflardan, yüzey şemaları çizilmiştir. +

1. BÖLÜM

1. KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ

1.1. Konya İli Karapınar İlçesinin Coğrafi, Tarihçesi ve Sosyo-Kültürel Konumu

Şekil 1. Konya İli Karapınar İlçesinin Coğrafi Konumu (<http://www.weather-forecast.com/locations/Karapınar>[18.04/2015])

Karapınar, M.Ö. 3000-2000 yıllarında Hyde Kasabası üzerinde kurulmuş ve Proto Hititler tarafından yerleşme merkezi olarak seçilmiştir (Gündüz:1993).

Karacadağ volkanı, İlçe sınırı içerisindeki en önemli dağlık küttedir. Bir başka önemli volkanik kütle, Üzecek Dağı'dır. Bu iki dağlık alanın arasında Karapınar Ovası yer alır.

İlçenin ismi "Pınarbaşı" denilen yerden çıkan karasu kaynağı ile ilgilidir. Bugün artık kurumuş olan karasu kaynağı adına izafen, burada kurulan yerleşim yerine de 'Karapınar' 'denilmiştir. 'Sultaniye' isminin verilmesi ise, Kanuni Sultan Süleyman zamanına kadar iner. Özellikle resmi kaynaklarda geçen Sultaniye ismi, 1934 yılında Karapınar olarak değiştirilmiştir (Buldur:2001;317).

Karapınar Ovası'nın güney ve doğusunu oluşturan Karacadağ volkanik küttesi Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanan İç Anadolu volkan grubu içerisinde yer alır. Diğer volkan dağları, Karadağ, Hasan Dağı, Melendiz Dağı ve

Erciyes Dağı'dır. Karacadağ Volkanik Kütlesi 30km uzunluk ve 15 km. genişliktedir. Yapısında andezit, volkanik tuf, aglomera ve son püskürme ürünü olan bazaltlar vardır (Sür:1994;29,52).

Tipik bir kara iklimi süren Karapınar'da yazları çok sıcak ve kurak kışları soğuk ve kar yağışlıdır. Türkiye'nin en az yağış alan yerlerinden biridir. Yıllık ortalama yağış miktarı yaklaşık 280mm. civarındadır. Bunun için bitki örtüsü zayıf ve ormansızdır. Rüzgar erozyonu büyük hasar yapar. Rüzgar erozyonunun önlenmesi için yoğun çalışmalar yapılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır.

Yağışların az olması ve yer üstü sularının yetersizliği ilçede, kuru tarımı ön plana çıkarır. Tarım alanlarının içinde nadasa ayrılan sahalar oldukça önemli oran tutar (Buldur:2001;317).

Şekil 2. Karapınar ovası Kaynak: Abdullah KAŞDEMİR (2014)

İlçede küçükbaş hayvancılığın yaygın olması bu yüzdendir. Karacadağ'ın güneybatı eteklerinde, volkanik patlamalarla oluşmuş iki patlama krateri Acıgöl ve özellikle Meke Tuzlası Gölü dünyaca ünlüdür.

Acıgöl

Karapınar'ın 8km kadar doğusunda Karapınar- Ereğli karayolunun kuzeyinde olup yoldan görünmektedir. Kabaca elips şeklindedir. Alanı 1.1 km dir. Derinliği hakkında kesin bir sonuç yoktur. Yeraltı sularıyla beslendiği için gölün seviyesi

zaman zaman değişmektedir. Sularını dışarıya boşaltamadığı için suları tuzludur (Akdemir:2004;7).

Şekil 3. Acıgöl

(<http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/0d9b81c6fb3111ab243ad9a11567aad13830dba89e006> ([19.03.2015])

Meke Gölü

Karapınar'ın 7km. kadar güney doğusunda, Acıgöl'ün ise 4km. güney batısındadır. Meke gölünün oluşumunda iki aşama söz konusudur. Birinci aşamada önce volkanik patlama sonucu geniş krater oluşmuş, buraya ise sular dolarak göl görünümünü oluşturmuştur. İkinci aşamada ise gölün ortasında gölün ortasında riyolit ve bazalt içerikli koni oluşmuştur (Polat:2006).

Meke Gölü, uzun yıllar Karamanoğulları'nın, Osmanlı Devleti'nin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tuz ihtiyacını karşılamıştır (Konya T. Envanteri, 2000).

Şekil 4. Meke gölü Kaynak: Muttalip ÖZTÜRK (2014)

Meyil Gölü

Karapınar'ın yaklaşık 35 km. kadar kuzey batısındaki Meyil Yaylası'nda yer alır. Neojen'e ait tabakalar içerisinde gelişmiştir. Obruk, uzun ekseni 650 m. olan büyük bir elips şeklindedir. Obruk yamacının kuzey kesimi daha dik ve daha yüksektir. Güney yamacı ise daha az eğimli ve alçaktır (Polat:2006).

Şekil 5. Meyil gölü (<http://www.karapınar.bel.tr>[18.04/2015])

Çıralı Obruğu (Çıralı Gölü)

Karapınar'ın 26 km. kadar kuzey batısındaki Büyük Çıralı Yaylası'nın 300 m. kadar batısında yer alır. Obruk gölüne, batı yamaçtaki yolla inilir.

Obruk yamacındaki yatay yönde yer yer 10 m. yi geçen derinliklere sahip mağaralar, erozyonla beraber insan eliyle oyulmuştur. Roma devrine ait çeşitli kalıntıların bulunması, buradaki mağaraların bir zamanlar, mesken olarak kullanıldığını gösterir (Anonim). Platonun en ilginç görünümüne sahip obruğu Çıralı Obruk'tur. Üst Neojene ait karasal dolgular içinde gelişmiştir. Kazan şeklindeki obruğa batı yamaçtaki bir patikadan inilir. Obruğun dairesel biçimdeki ağız çapı 375metre göl düzeyi çapı ise 185 metredir. Göl maksimum derinliği ise 35 m, üst düzeyile göl yüzeyi arasındaki derinlik ise 81 metredir (Karadoğan:2000,Oğuz:2003).

Şekil 6. Çıralı Gölü (<http://www.karapinar.bel.tr>[18.04/2015])

1.2. Konya İli Karapınar İlçesi Tarihçesi

Karapınar, M.Ö. 2000-3000’li klasik devirlerin “Hyde” adlı tanınmış bir kasabası üzerinde kurulmuş Hitit, Truva Krallığı, Frigler, Asurlular, Lidyalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar hâkimiyetine girmiş bir yerleşim merkezidir (Gündüz:1981:91).

Karapınar çevresinde yeterli arkeolojik araştırmalar yapılmadığından bu sahada ilk yerleşmenin ne zaman ve nerede kurulduğu bilinmemektedir. Ama başta Karapınar ilçesi güneyindeki Ali tepe olmak üzere, bu sahada bulunan az sayıdaki

höyüğün işaret etiği gibi, güneydeki kadar olmasa da yine de eski yerleşme izleri bulunmaktadır (Polat:2006).

Karapınar ve çevresi 1071 Malazgirt savaşından sonra 1076–1077 yıllarında Selçukluların eline geçmiştir. Karapınar 1308 yılında Selçuklu Devletinin yıkılmasıyla Karamanoğulları'na daha sonra ise Osmanlı topraklarına kesin olarak katılmıştır (Aydın:2006).

1882 yılında Belediye teşkilatı kurulan Karapınar önceleri Sultaniye olan ismi 1934 yılında Karapınar olarak değiştirilmiştir. 1968 yılında ise Konya 'ya bağlı bir ilçe olmuştur. Ali Tepesi höyüğünün bitişiğinde bulunan ve zaman zaman suyu kesildiği için Kara denildiği tahmin edilen pınardan dolayı buraya Karapınar denilmiştir (Yaman:2009). Öyle anlaşılıyor ki; Kırkpınar olarak da bilinen Karapınar, halk tarafından kurulduğu mekanı en iyi ifade eden isim olarak görülmüş, bu nedenle zamanla Kırkpınar unutulmuş Karapınar öne çıkmıştır (Küçükdağ 2000: 13).

Şekil 7. Geçmişte Karapınar (<http://www.karapınar.bel.tr>[18.04/2015])

1.3. Konya İli Karapınar İlçesi Sosyo – Kültürel Konumu

Şekil 8. Karapınar (2015) Kaynak: Muttalip ÖZTÜRK

Sosyal yapı ve sosyo konum ortak insan davranışlarının bütününden meydana gelir. Birbiri ile etkileşimde bulunan toplumların bir arada ekonomik, kültürel, sosyal birleşmelerinin tümü bu olguyu oluşturur. Sosyal konumun temelinde birliktelik, bütünlük vardır.

Bir başka tanımda ise sosyal yapı, sosyal hayat içinde aile komşuluk, köy, şehir, dernek, devlet gibi binlerce bütünlüklerin bulunduğunu, bunların her birinin kendi içinde birer sosyal yapıyı yansıttığını, bir araya gelip birleşerek en büyük sosyal yapı olan toplumu meydana getirdikleri belirtilmiştir (Boyras:2000;9).

Karapınar bir derbent köyü olarak kurulmasından sonra “ıssız yerleri şenlendirmek, yolları güvence altına almak ve halkın korunması için Karacadağ eteklerine ve çevreye dağılmış, köylüler gelip derbentci kaydedilmiştir (Gündüz:1993;12).

İlk sayım tarihi olan 1927 yılı Karapınar’a ait nüfus verileri bulunmamaktadır. Karapınar’da ilk sayım verileri; 1935 yılında 18. 677 kişi olan nüfus % 298 artarak 2000 yılında 55 734 kişiye çıkmıştır. Ülke genelinde artış % 360 oranında gerçekleşmiştir. 2009’ da yapılan sayımlara göre ise İlçe nüfusu 48.257’ dir. (Yaman:2009). 2015 sayım verilerine göre ilçe nüfusu 49.098’ dir.

Karapınar'ın iklim şartları da düşünöldüğünde özellikle tek yada iki katlı kerpiç evler görölmektedir. Özellikle geçmişten gelen bu yapılar evlerin yazları serin, kışları daha ılık olmasını sağlamıştır. Özellikle 2010 yılından bu yana bu yapılar değişerek yerini çok katlı modern yapılara bırakmaktadır.

Karapınar'ın geçmiş költürüne baktığımızda tarım, hayvancılık, barınma şartları halkın birbiri ile yakın ilgisine sebep olmuştur. Makinaların henüz tarlalara girmediği dönemlerde özellikle buğday ekimleri fazlaca insan gücü gerektirmekteydi. Tarlanın sürölmesi biçilmesi gibi durumlar imece usölü dediğimiz geleneğin de yaygın olmasına ve költürel etkileşime sebep olmakta idi. Bunun yanı sıra kerpiçle inşa edilen evlerde yine kerpiç kesilmesi vs. işlemlerde yine halk birbiri ile daha yakın ilişkiler içerisinde idi. Günümüzde imece usölü azalmış makinalaşma insan gücüne gereksinimi azaltmıştır.

2. BÖLÜM

2. TÜLÜ DOKUMANIN TANIMI, TARİHÇESİ, TEKNİK VE SANATSAL ÖZELLİKLERİ, RENK VE BOYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Tülü Dokumanın Tanımı ve Tarihçesi,

Kaynaklara bakıldığında Tülü için şu tanımlar yapılmıştır:

Uzun liflerden aralıklı dokunmuş seccade (Anonim Sözlüğü:1993;4008)

Yünden ve tiftikten el tezgahlarında dokunan uzun havlı halı (Önder:1995;198).

Uzun tüylü halı veya dokuma yaygı (Acar:1985;119).

Tüylü sözcüğünün bozulması ile tülü sözcüğünün ortaya çıkması (Edgü:1989).

Bu tanımlara göre tülünün dikkat çeken ilk özelliği havları ve aralıklı dokunuşudur.

Bir başka kaynağa göre;

“Geve, tülü, tüllüce adları ile bilinen yapay post görünüşündeki dokumanın teknik yapı, aynen halınunki gibidir. Sadece yüzeyi oluşturan malzemenin hazırlanışı farklıdır. Halı da yüzeyi oluşturan tüylü kısım için, eğrilip bükülmüş yün ipi kullanılır. Tülü dokumasında kullanılacak yün önce yıkanıp kurutulur. Yıkanmış lifler taranmadan argaç, arış ve ilme için kullanılacaklar, boylarına göre ayrılır. Öncelikle en uzun lifler, dokumanın tüylü kısmını oluşturacak ve ilme de kullanılacak olanlar için seçilir. Dokuma da arış ipliğinin sağlam olması gerektiğinden, bunun için de yine uzun lifler seçilir. Geri kalan yünden orta uzunlukta yünler ise argaç ipliği yapmada kullanılır (Görgünay:1996;28).” denilmiştir.

Tülü dokumalar farklı illerde farklı isimlerle anılmaktadır. Bunlar; geve, filikli, hopan tiftikli, tüllüce ve İran’da gabbeh gibi tanımlardır (Tezcan:1992;131).

İnsanların önceleri çözümlenmiş ipliklerine uçları dışarı sarkan renkli yün ve tiftikleri düğümleyerek hayvan postunu taklit ettikleri ve giderek bunlardan asıl halıları geliştirdikleri sanılmaktadır. Bu yaygılara değişik yörelerde hopan, geve, tülü ve tülüce gibi adlar verilmektedir (Aytaç:2001;48).

2.2. Tülü Dokumalarının Teknik Özellikleri

2.2.1. Kullanılan Araçlar

2.2.2. Tezgah

Dokuma tezgahları, dokunduğu bölgelere göre değişiklikler göstermektedir. Kullanılan tezgahlar duruş şekillerine göre; yatay ve dikey tezgahlar olmak üzere iki grupta incelenebilmektedir (Yazıcıoğlu:1992;52).

Üst ve alt merdane, sağ ve sol yan tahtası ve gücü ağacından oluşan, çeşitli boyutlarda olabilen dokuma aracına “dokuma tezgahı” adı verilmektedir (Gülal:1991;21).

Düğümlü halılar ve düz dokuma yaygıları aynı tip tezgahta dokunabilir. Her tezgahta hazırlanmış olan tek bir çözgü sistemi üzerine aynı zamanda halı, kilim, zili ve sumak dokunabilir (Parlak:2002).

2.2.3. Çözgü Aparatı

Sarma tip tezgâhlarda, çözgü çözülmesine yarayan, yapılacak dokumanın boyuna göre çözgü ipliklerinin ayarlanabildiği metalden yapılmış alete denir (Çakmaktepe:2011).

Çözgü aracı en az 5m boyunda bir kalasın üzerine birisi sabitleştirilmiş, diğeri kalas üzerindeki deliklere geçirilerek hareket ettirilebilen 1m boyundaki 2 demir borudan oluşmaktadır. Dokunacak halının boyuna göre, demirler arası mesafeyi hareketli boru ile büyülterek veya küçülterek istenilen uzunlukta çözgü elde edilebilmektedir (Aytaç:1982;128).

Şekil 9. Çözü Aparatı (Yüzgüleç:2007).

Kirkit:

Çözü üzerine atılan ilmelerin atkı ile sıkışmasını sağlayan dişli alettir. İyi bir sıkıştırma sağlamak için kuvvetli vuruşların yapılması gerekmektedir. Dokuyucunun kuvvetli vuruş yapabilmesi için kirkitlerin genellikle kulp kısımları ağaçtan gövde kısımları ise metal veya kurşundan yapılmaktadır (Deniz:2000;70).

Tarak:

Kirkit ile sıkıştırma işlemi yapıldıktan sonra en son dokunan sıranın taranmasında kullanılan alettir. Tarak biçiminde olup, dişleri metal tutulacak olan kısmı ise ahşaptır. Dokumanın düzgün olmasını, ipliğin yabancı maddelerden arınmasını sağlar

2.2.4. Kullanılan Hammadde

Tülü dokumalarda, yün ve tiftik hammaddelerdir. Atkı ve çözü ipi olarak yün, ilme ipi olarak ise daha kıvrımlı ve dökümlü durduğu için tiftik kullanılmaktadır (Çakmaktepe:2011).

Tiftik liflerinde ondülasyon, yani kıvrım sayısı, fazlalaştıkça lif uzunluğu da artmaktadır. Aynı zamanda tülülelerin, düzgün ve dalgalar halinde şekillenmesini sağlamaktadır (Öktem:2006;105-109).

2.3. Tülü Dokumada Kullanılan Teknikler.

2.3.1. Türk (Gördes) Düğümü

Manisa'nın bir kazası olan Gördes Anadolu'da el dokuma merkezi olduğu için, bu düğüm şekli adını oradan almıştır. Bu düğümde, bükülmüş, renkli yün ipliğinin bir ucu bir arışın, öteki ucu ise bitişik arışın üzerine düğümlenmektedir.

Düğüm ipliğinin çözgü ipliklerinin ikisine de bağlanmış olması bu teknikle dokunan halıları çok sağlam kılmaktadır İlmek ipliğinin birbirini takip eden iki çözgü ipliğinin dışından arkaya doğru çevrilmesi ve iki çözgü ipliğinin arasından ön yüze çıkarılması ile oluşmaktadır (Yarmacı:2010).

2.3.1. Çeki Tülü

Çözgüler arasından geçirilen atkı ipliği bir tığ yardımıyla çekilerek oluşturulmaktadır.

2.4. Tülü Dokumanın Sanatsal Özellikleri

2.4.1. Kompozisyon ve Motif Özellikleri

Tülü dokumada desen ve motifler, uçları serbest bırakılan havlar ile sağlanmaktadır. Havlı kısımlarla desen oluşturmak oldukça zahmetli bir iştir. Bu nedenden dolayı tülü dokumaları, halı veya kilim dokumalarıyla kıyaslandığında, desen ve motif açısından çok fazla zenginlik gösteremez (Çakmaktepe:2011;115).

2.4.2. Desensiz Tülüler

Herhangi bir motif kullanılmadan desensiz olarak dokunurlar.

2.4.3. İm'li Tülüler

İm kelimesinin sözlükteki karşılığı anlamlı iz ya da davranış, anlam yükletilen şeydir. Türk dokuma sanatında im, eski Türk boy ve aşiretlerini birbirinden ayıran bir tür semboldür.

2.4.4. Bitkisel Motifli (Yanıslı) Tülüler

Tülü dokuma teknik bakımından desen oluşturmanın zorluğundan daha çok geometrik üsluplu bitkisel motifler kullanılır. Sıkça görülen bitkisel motif yaprak, lale motifleridir.

Figür Yanışlı (Motifli) Tülüler Figür motifleri insan figürlü ve hayvan figürlü olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Tülü dokumada insan ve hayvan figürüne çok nadiren rastlanmaktadır. Nadiren de olsa tülü dokumalarda stilize edilmiş insan figürüne rastlanmaktadır. “Eli belinde” motifi örnek olarak gösterilebilir. Değişik malzeme ve tekniklerde kullanılan insan figürü dokuma sanatında ilk olarak pazırık halılarında görülmüştür.

2.4.5. Geometrik Yanışlı Tülüler

Geometrik yanışlı tülülerde genellikle “geometrik motif” ifadesiyle anılan üçgen, dörtgen, baklava, yıldız gibi motifler kullanılmaktadır. Basit geometrik şekillerin tek, raport ya da $\frac{1}{4}$ desen kompozisyonunda kullanılmasıyla oluşturulmuş tülüler bu gruba dâhildir.

2.4.6. Nesneli Motifli Tülüler

Cami motifinin stilize edilerek tülü üzerine dokunması ile oluşturulmuştur (Hidayetoğlu:1999).

2.5. Tülü Dokumanın Renk ve Boya Özellikleri

2.5.1. Renk Özellikler

2.5.1.1. Doğal Boyaların Tarihçesi

İnsanların eski çağlardan beri canlı ve cansız doğanın renkleri karşısında büyük hayranlık duyduğu bir gerçektir. Renklere sahip olmak, renklere gerek süslenmek, gerekse başkalarından farklı ve üstün görünmek için yararlanmak, tarih öncesi çağlardan beri gittikçe artan ölçüde insanların tutkusu olmuştur (Öztürk;1999: 6).

Hindistan boyamacılığının da çok eskilere dayanan bir geçmişi olduğu kesindir. Boyamacılığın, Hindistan’da yazılı olarak belgelenmesinden çok önce, M.Ö. 2500’lerde İndus Vadisi Uygarlıkları Çağında başlamış olması gerekir (Okaygün ve Yaras:1983;12).

Mezopotamya’da, M.Ö 4000 yıllarının sonunda eğirme, dokuma ve boyamanın gelişmiş olduğunu, eski Sümerlerin en büyük şehirlerinden biri olan Nippur’da bulunan, kil tabletlerden anlaşılmaktadır. Ayrıca eski Mezopotamya da

küp boyama ve mordanlı boyama yöntemlerinden bahseden tabletlerde bulunmuştur (Karadağ:2007;8).

M.Ö. 3000'lere ait bir Çin kaynağında, doğal boyalardan söz edilmektedir. Buna dayanarak, boyacılıkla ilgili bilgilerin daha eski tarihlerde, doğuda geliştirilmiş olduğu kabul edilebilir. Mısır'da, Orta Krallık döneminde sadece boyalar değil boyaların saptanmasını sağlayan kimyasal maddelerin (mordanların) , kullanılışı da bilinmekteydi. Mısır'da yapılan araştırmalarda ortaya çıkan mumyalara sarılı kumaşların incelenmesi sonucunda Mısırlıların "İndigo"yu, "Aspir"i ve mordanları kullandıkları, madensel boyaları da tanıdıkları kanıtlanmıştır. Aynı zamanda Asya'dan ayrı olarak Meksika ve Peru'daki yerli halkın, doğal boyama ile uğraştıkları ve Afrika yerlilerinin çeşitli doğal boyalarla günlük yaşamlarını renklendirdikleri bilinmektedir (Öztürk:1999;10).

Dünyanın en eski halısı olarak kabul edilen ve M.Ö 500 yılına tarihlendirilen Pazırık halı ve hali ile aynı kurganda bulunan keçi örneğinin kırmızı rengin boyarmadde analizlerinde Polonya kermesi (porphyrophora polonica) ve kök boya kullanılmış olduğu tespit edilmiştir (Karadağ:2007: 8).

Günümüzde otantik karakterli halıların rağbet görmesi, bitkisel boyalar ile iplikleri boyanmış olan halı ve kilimlere talebin artması, ülkemizde bulunan boya bitkilerinin bol ve çok çeşitli olması, bitkilerin kolay elde edilmesi, bir sonraki boyamaya kadar muhafazalarının zahmetsiz olması, bitkiler ile boyama yaparken fazla bir ekipmana ihtiyaç göstermemesi ve enerji ihtiyacının az olması gibi nedenler ile bitkisel boyacılık yeniden yapılmakta ve kaybettiği önemini kazanmaktadır (Şanlı ve Arlı:2007;56).

2.5.1.2.Hayvansal boyarmaddeler

Böcek boyarmaddeler, adı ile de tanımlanır. İlk çağlardan beri bilinen ve kullanılan doğal boyarmaddelerdir. Özellikle kırmızı renk gibi ana renklerin eldesinde böcekler kullanılmıştır. Çünkü hayvansal kökenli boyarmaddelerden elde edilen renkler daha parlak ve canlıdır (Bebekli:1998;31).

2.5.1.3.Bitkisel boyarmaddeler

Doğada bulunan bitkilerin bir takım işlemler sonucu renk verme özelliğine sahip oldukları bilinmektedir. Bazı bitkilerin bütün aksamı boyama için kullanılırken bazı bitkilerin belirli organları örneğin çiçeği, yaprağı, tohumları, kabuğu ve kökü kullanılır (Öztürk:1999;21:Bebekli;1998;32). Doğal boya eldesinde kullanılan pek çok bitki mevcuttur. Anadolu'da yetişen, kökboya, cehri, ceviz, havacıva, nar, labada, boyacı sumacı, soğan, sofara, aspir, kadıntuzluğu, muhabbet çiçeği ve safran en önemli boya bitkilerindedir. Çivit ise Hindistan'dan getirtilmiştir (Korur:1937;45).

Yurdumuzda kök boya, boyacı kökü, boyalık, boya otu, boya pürçü, dil kanatan, boya sarmaşığı, kırmızı boya, kırmızı kök, yumurta boyası, kızılboya, boya çili gibi yerel adlarla da anılmaktadır (Canikli:1989;16).

Ülkemizin geniş bir alanında bulunmaktadır. Özellikle Manisa, Demirci, Gördes, Soma, Konya, Aksaray, Niğde, Kayseri, Çorum, Yozgat, Ankara, Amasya, Tokat, Maraş gibi yerlerde daha yaygındır (Çakır:1996;4). Yurdumuzun hemen her bölgesin kök boya ziraatına uygundur. Kök boya, sulak ve gölgelik yerlerde özellikle dere yatakları civarında ve killi-kumlu, kireçli-killi, humusça zengin topraklarda yetişmektedir. Kök boya tohumları ya doğrudan tarlaya atılmakta ya da yastıklarda çimlendirildikten sonra fideler büyüyünce tarlaya dikilmektedir. Tohumlar, sıcak yerlerde, baharı sıcak geçen bölgelerde Şubat-Mart ayları arasında, baharda toprağı nemli olan yerlerde ise Nisan ayında ekilmektedir (Köşker:1945;30).

Tülü dokumalarında kullanılan renkler, siyah ve beyaz tonların tiftiğın doğal renginden elde edilir. Diğer renkler ise liflerin boyanması ile elde edilir. Renkler elde edilirken günümüzde kimyasal toz boyalar kullanılmakla birlikte 50-60 yıllık örneklerin doğal boyalarla renklendirildiği görülmektedir. Tülü dokumacılığın azalması, eski yıllardaki önemini kaybetmesi ile birlikte doğal boyamacılıkta eski önemini kaybetmiştir.

3. BÖLÜM

3. KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ TÜLÜ DOKUMALARININ TARİHÇESİ, TEKNİK VE SANATSAL ÖZELLİKLERİ, RENK VE BOYA ÖZELLİKLERİ

3.1. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Tarihçesi

Karapınar'da yapılan araştırmalarda edinilen bilgilere göre tülü dokumalarının yaklaşık yüzyıllık bir geçmişi olduğu düşünülmektedir. Bu durumda Karapınar'da tülü dokumalarının halıdan daha sonra ortaya çıktığını göstermektedir. Bunun nedeni olarak Karapınar'da iklimin elverişsizliği, kıtlık v.b. durumlar neticesinde dokumacı elinde kalan yünleri değerlendirmiş, süslemeden daha uzak ve kullanmaya daha elverişli tülü dokumaları ortaya çıkarmışlardır. Bunun belirtisi olarak “kaba dokumalar” olarak tabir edilen tülü dokumaların dokuma ve renk özellikleri incelendiğinde de tülü dokumalarının ortaya çıkma nedeni ve yakın geçmişi kendini ele vermektedir.

Tülü halılarının en önemli yanı işlevsel olmasıdır. Bu halıların tecimsel özellikleri yoktur. Yöre halkı bu halıları pazara çıkarmak amacıyla değil, kendi gündelik yaşamında kullanmak amacıyla dokumuştur. Dokudukları tülü halılarını dışarıdan herhangi bir müdahale olmaksızın, güncel yaşamları doğrultusunda üretmekte ve bunları “kuşurgu” adını verdikleri sandık odalarında saklamaktadırlar. Kullanmak istedikleri zaman buradan alıp kullanmaktadırlar (Eti:1987).

Kış aylarında soğuktan korunmak amacıyla kullanılan tülü halıları bazen yatak, yorgan olarak bazen yerde yazgı, bazen de soğuğu geçirmemesi için duvara gerilerek kullanılmaktadır.

Kullanılmayan ya da çeyiz için dokunan tülü dokumalar kuşurguda saklanarak muhafaza edilir.

Guşurgu (Kuşurgu) Evlerin serin ve rutubet almayan odalarından birinde kurulan bir çeşit denktir. Kuşurguda halı, kilim, tülü, yün, yatak, yorgan, yastık gibi değerli eşyalar muhafaza edilir. Odanın ortasında yerden yüksek hazırlanan bir kaide üzerine düzgün bir şekilde istif edilen eşyalar kat kat serilir ve üzeri dikilerek kapatılır (Pektaş:1992)

3.2. Tülü Dokumalarının Teknik Özellikleri

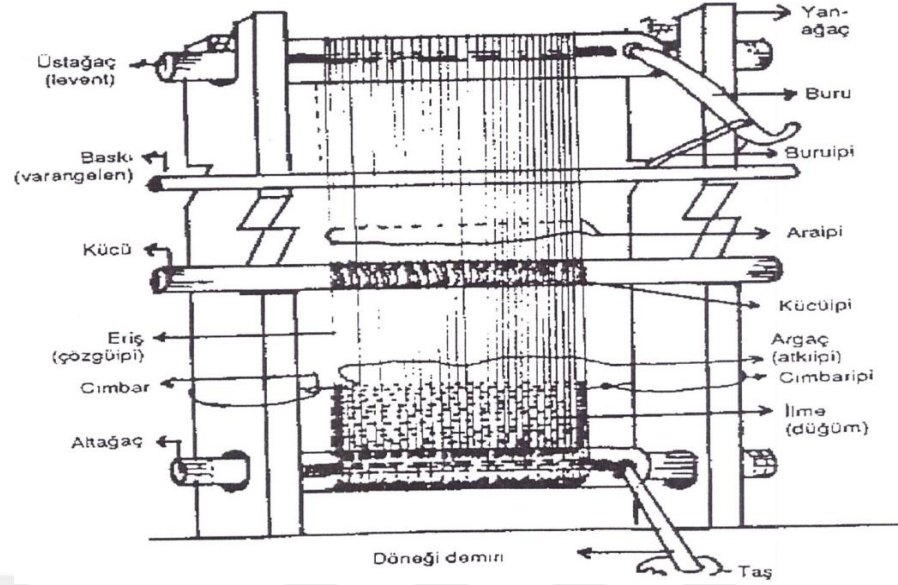
3.2.1. Kullanılan Araçlar

3.2.1.1. Tezgah

Karapınar yöresinde hem “ıstar” adı verilen, döner leventli dik tezgahlar, hem de sarma tip metal tezgahlar kullanılmaktadır.

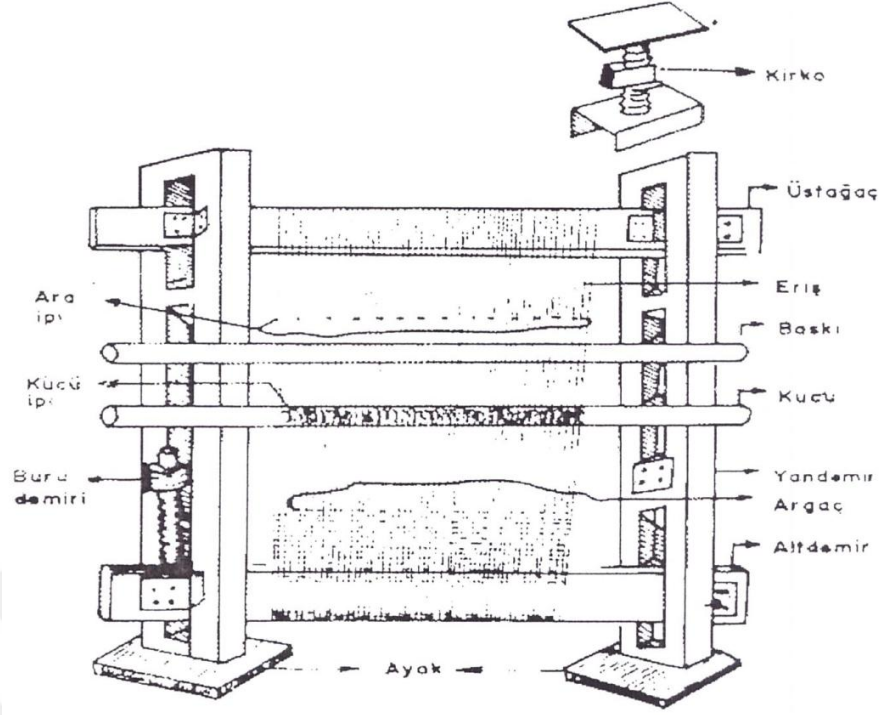
Sarma Tezgâh Çözü ve dokunan halı üst ve altı leventlere sarıldığından bu tezgâhlara sarma tezgâh denilmektedir. Sarma tezgâhın ilk halini ise ıstar adıyla anılan tezgâhlar oluşturur. Günümüzde kullandığımız sarma tezgâhların metal ve ahşap malzemedan üretilmiş olanları vardır. Metal tip tezgâhlarda germe makinesi yerine leventlere yani demirlere sabitlenmiş dişliler kullanılır. Gücü ağacı yerine ise gücü demiri kullanılır. Gücü demirinin uçları ile yan demirlere sabitlenen vida sisteminin ileri geri hareketini sağlamak suretiyle çalışır (Eşberk:1939;100).

Istar tezgahları dikine yere tespit edilmiş, karşılıklı iki yassı ağaç ile bunlar alt ve üst kısımlarında açılan kanallarla, kendi çapı etrafında rahatlıkla dönebilecek şekilde uçlarından geçirilen iki yuvarlak ağaçtan üstte kullanılaban üst direk, altta kullanılaban alt direk adı verilir. Tezgahların genişliği 1, 50m - 2m yükseklikleri ise 1, 30m ve 2m ölçülerindedir.

Şekil 10. Istar ağacı (Aytaç, 1982: 41)

“Üst direkte uzunluğu boyunca başları 4-5 cm dışarıda kalacak şekilde çiviler çakılmış, alt direkte uzunluğu boyunca bir kanal açılmıştır. İki direğin uçlarında manivela delikleri bulunmaktadır. Ayrıca bir gücü ağacı ile bir de ağızlık açmak için kullanılan varangelen çubuğu da tezgahın parçalarını oluşturmaktadır (Eşberk:1939).

Şekil 11. Metal Tezgahı (Eşberk:1939;100)

Metal tezgahın kuruluşundan önce sağ yan dikmenin üzerinde bulunan alt leventin yatağına alt leventin filibaşı, sonra üst leventin filibaşı geçirilir ve pimleri takılır.

Daha sonra aynı şekilde, sol yan dikmedeki filibaşı yuvalarına geçirilerek pimleri takılır. Böylece tezgahın kurulması tamamlanmış olur (Gülcemal;83-105)

3.2.1.2. Kirkit

Şekil 12. Kirkit (Çakmaktepe:2011).

Kirkit olarak demir kirkit kullanılmaktadır. Her düğüm sırasından sonra düğümleri sıkılaştırmak için atkılar kirkitle dövülür.

3.2.1.3. Makas

Şekil 13. Makas (Bozıklı:2015).

Makas ayarlı olup hav yüksekliğine göre ayarlama yapılmaktadır. Genellikle 8 mm hav yüksekliğinde ayarı kullanılır.

3.2.1.4. Tarak

Halı da kesilen düğümlerin ve iplerin geride kalan pisliklerini temizlemede tarak kullanılır.

3.2.2. Dokumada Kullanılan Malzemeler

3.2.2.1. Çözüğü İpi (Arış)

“Karapınar yöresinde çözüğünün, koyunun paça ve sırt yününden olmasına özen gösterilir. Çözüğü iğ ve kirmanla ince olarak eğrilir. Sonra bu ip ikiye katlanarak bükülür. Çözüğü İpi numarası 4/3’Nm’dir

3.2.2.2. Atkı (Argaç)

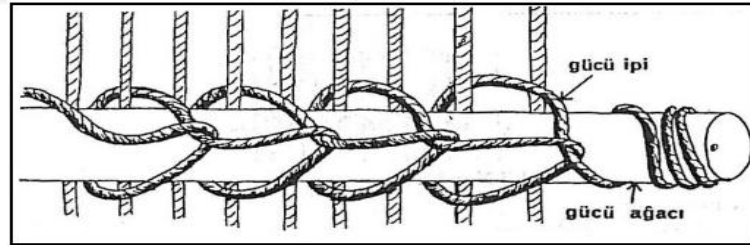
İlme sıraları arasına ve halının enine paralel olarak geçirilen çözü ile beraber halının zemin dokumasını meydana getiren yün veya pamuk ipliklerdir (Kafalılar:1982;38).

3.2.2.3. İlmelik iplik

Genellikle koyunun sırt yünü ve bir yıllık kuzu tüyü tercih edilir. İlmeli kip, iğ ve kirmanla ine olarak az bükülerek eğrilir. İpin yumuşak olmasına özen gösterilir. Halının durumuna göre tek kat veya iki kat olarak ilme yapılır.” 2, 5 Nm ilmelik ip kullanılır (Gündüz:1990:15-16).

3.2.2.4. Zincir Örgüsü

Bu iplik sırasının sayısı halı enine göre hesaplanır. Çözgü iplikleri halı eni kadar olduktan sonra aynı türden bir iplik ile her çözgü teli arasında dolanarak zincir gibi örülür ve diğer taraf için de aynı işlem yapılır. Bu örgüye baş örgüsü denir. (Eşberk:1939;100).

Şekil 14. Gücü Örne İşlemi (<http://www.idesanat.com/sozluk.html>. [15.04.2015])

Sonra ön sırada yer alan çözgü ipliği atlanarak arka sırada yer alan her çözgü ipliği için işlem tekrarlanır. Gücü örme işlemi tamamlandıktan sonra gücü kalıbı çıkartılır ve çözgü manivelardan çevrilerek gerilir. İplerin gergin kalması için manivelaların uçlarına bağlanan kalın bir ip yan tahtalara sarılarak sabitleştirilir.

Şekil 15. Çiti Örgüsü

(http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Isparta%20Hal%C4%B1s%C4%B1%20Dokuma.pdf).

Her çözgü teli için aynı şekilde devam ettirilerek tamamlanır (Gönül:1982;104). Çiti örgüsünün amacı dokunacak olan halının başlangıç ve bitişinde, halının kilim örgüsünün dağılmaması içindir. Bundan sonra halının kilim kısmı dokunarak halının desenine göre ilmeler yapılmaya başlanır. Böylece halı dokuma işlemi başlamış olur.

3.2.2.5. Kilim Örgüsü

Düğümelerin dağılmaması için çiti örgüsünden sonra bez ayağı şeklinde yapılan dokumalardır. Karapınar'da genellikle kilim örgüsü 3- 5 cm arasında dokunmaktadır.

3.2.2.6. Kenar Örgüsü

Dokumanın sağlam olması, yanlardan atmaması için kilim örgüsü şeklinde dokumanın iki yanındaki çözgüleri yapılan dokumalardır.

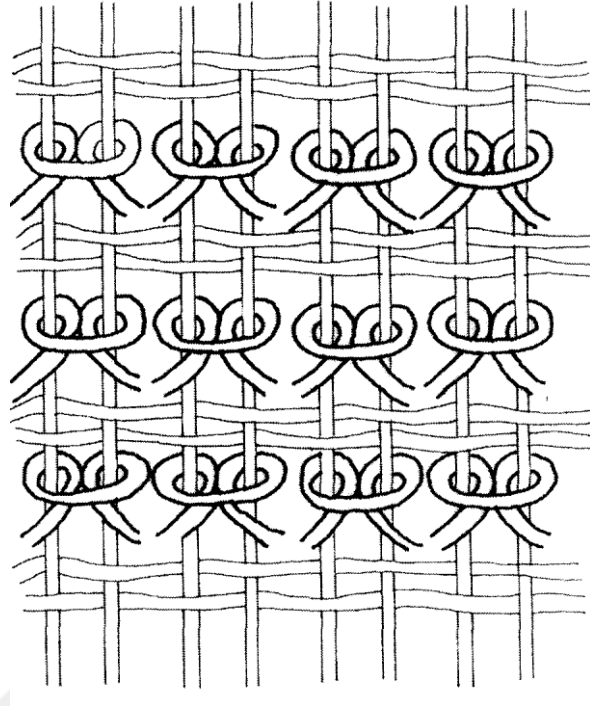
3.2.3. Dokuma Tekniği

Geve Tülü dokumalarda, halıda olduğu gibi, birbiri ardı sıra, bir kenardan öteki kenara bir sıra düğüm atılır. Düğümler yine halıdaki gibi iki arış üzerine bağlanır. Bunda atılan ilmeler, halıda olduğu gibi kesilmez. Saçaklar serbest bırakılır. Düğüm sırası tamamlanınca, üzerinden argaç geçirilerek kirkitletlenir. Düz dokumaya devam edilir. Aradaki dokuma düz dokumadır. Düz dokumaların genişliği, kullanılan saçak yünlerinin uzunluğuna bağlı olarak 5-8 cm olabilir. Düz dokumadan sonra, yine bir sıra saçak yünlerden ilme atılır (Görgünay:2005,36).

Tülü dokumalarda cm'ye sığan çözgü ve düğüm sayısına bakıldığında kaba kaliteli dokumalardır.

Bu dokumalarda, ilme için saçak yün kullanıldığında saçaklar üst üste geldiğinde, görünüş aynı post gibidir (Görgünay:2005;33).

Tülü dokumaları özellikle dokuma tekniğine bakıldığında bu halıların kalitesi, desen özelliği, belirli hesaplama yapılmadan, kullanım alanına göre dokunmaktadır. Birbirine benzeyen dokumalarda daha çok başka bir dokuma iplerle tezgahın üst kısmına bağlanarak örnek dokumadan esinlenilmektedir.

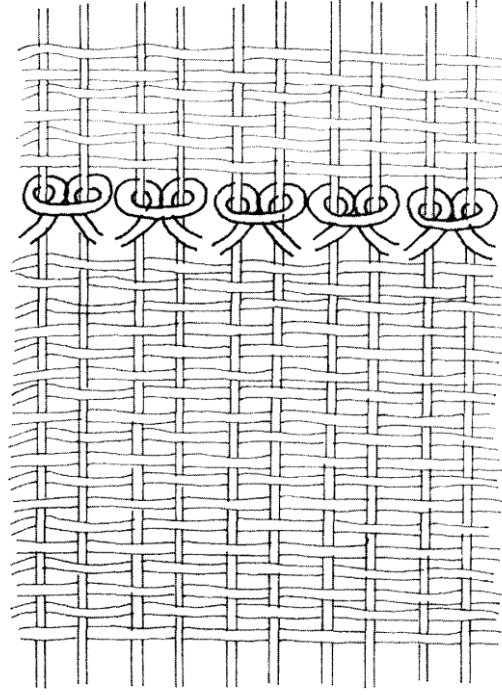
Şekil 16. Türk Düğümü (Hidayetoğlu:1999).

Düğümlü tülünün (ilmeli) ilmeleri (havları) halıya göre uzundur ve makasla kırkım yapılmaz. İlmeler arasında dört beş (en az) argaç geçirilerek dokunurlar. Yumuşak olması en büyük özelliğidir. Bazen de yumuşaklığı vermek için yüne biraz tiftik (filik) ilavesi yapılır (Megep:2008;13).

Türk düğümüne göre dokunan tülüler, ikiye ayrılır. Bunlardan birincisi yamçı tülüdür.

3.2.3.1. Yamçı Tülü

Yamçı tülü çoğunlukla taraktan geçirilmeyen tiftiğin orijinal tüy uzunluğu korunarak yapılır. Yamçı tülülerde kullanılan ilme ipliği genelde taranmadan kullanıldığı için görünüm olarak koyun postuna benzemektedir (Hidayetoğlu:1999).

Şekil 17. Yamçı tülü tekniği (Hidayetoğlu:1999).

Yamçı tülülere Karapınar’da diğer tülülere göre daha çok beğenilen dokumadır. Dokuma tekniğinden dolayı yere sermekten öte örtü, minder olarak kullanılmakta ya da duvarlara asılmaktadır.

Aynı görünümü veren ve aynı malzemenin aynı teknikte kullanıldığı halılar Ağrı çevresinde “ Geve” Sivas ve Mut köylerinde “Tülüce”, Konya ve Kırşehir çevresinde “Filikli”, Batı Trakya’da “Hopan”, Yugoslavya Vranofçada “Yammulia” olarak adlandırılmaktadır (Görgünay:2005;70).

Yamçılı tülülerde tiftiğin doğal beyaz renginin kullanılmış olanları bulunmakla beraber kırmızı, mavi, sarı, yeşil renklerin kullanıldığı da görülmektedir. Ayrıca bu halıların bir özelliği olarak halıların uçlarını kesilmediği görülmektedir. Önce 3-4 cm kilim dokuması yapılır, sonra bir tutam yün ya da tiftik elyafı alınarak iki ya da dört çözüğü üzerine Gördes düğüm tekniğinde bağlanarak ilme (düğüm) sırası oluşturulur. Her düğüm sırasından sonra 18-22 sıra atkı ipliği geçirilerek dokuma sürdürülür (Arış:1998;206).

Şekil 18. Yamçı tülü detay örneği

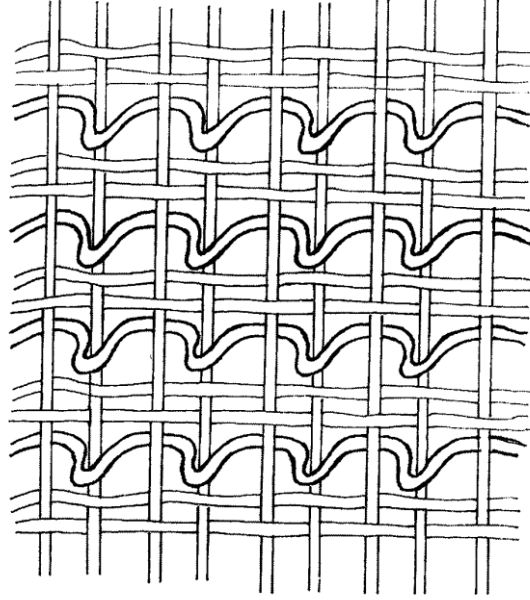

Şekil 19. Yamçı tülü örneği (Bozıklı:2015).

3.2.3.2. Çeki Tülü

Havlar atkı ipliğinin çözgü aralarından çekilmesi suretiyle oluşturulmaktadır. Havların uçları kesilmemiştir. Bu halılar “çeki tülüsü” denir. Çözgüler arasından geçirilen atkı ipliği bir tığ yardımıyla çekilerek oluşturulmaktadır. Çeki tülülerin diğer tülülerden farkı düğümsüz olmasıdır. Atkı olarak atılan iplik tığ yardımı ile çekilir. Hav uzunluğu, 2-5 cm arasındadır. Bezemesiz yada bordür bezemeli olarak

dokunan bu tülüler minder, yatak, seccade olarak kullanılır. Yörede “çekki tülü” olarak da isimlendirilir (Hidayetoğlu:1999).

Şekil 20. Çeki tülü tekniği (Hidayetoğlu:1999).

Şekil 21. Çeki tülü örneği (Bozıklı:2015).

Çeki tülülere dokuma teknikleri ile M.S. (400-600) yıllara ait olan Kopt kumaşlarında benzerlik göstermektedir. Kopt kumaşlarında görülen tekniklerden birisi olan hav tekniği, çözgüler arasından geçirilen ipliklerin belirli aralıklarla yukarıya doğru çekilip üzerine birkaç sıra atkı atılmasından ibarettir. Uçları bütün veya kesiktir (Arış:1998).

3.3. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Sanatsal Özellikleri

3.3.1. Kompozisyon, Desen ve Motif Özellikleri

Geleneksel Türk El Sanatları içerisinde hiçbir zaman önemini ve güncelliğini yitirmeyen el dokumacılığı, kültürel değerleri günümüze taşıyan kaynaklardan biri olma özelliğine de sahiptir (Aytaç:2001).

Tülü dokumanın kompozisyon özellikleri Pazırık halısından günümüze değin geometrik geleneğini sürdüren halıcılık; Konya Karapınar'da tülü dokumalarda oldukça güzel ve çağdaş bir yorumla karşımıza çıkmaktadır. Karapınar dokumalarında genellikle tarım ve hayvancılık hayatı içinde konar göçer olgusu yanında ve dini inancın etkisinden doğan mihraptan kompozisyonlar ağırlıktadır. (Gündüz:1997;28).

Tülü dokumaları desen şemaları bakımından desensiz (düz ve çerçevesiz) , imli, bitkisel, figürlü, geometrik şekil ve nesneli olmak üzere altı grupta inceleyebiliriz (Megep:2008)

3.3.1.1. Düz ve Çerçevesiz Tülüler

Herhangi bir motif bulunmayan desensiz tülülerdir. Bordür kısmı renklendirilerek zeminden ayrılmıştır (Aytaç:2001).

Şekil 22. Çerçeveli Tülü (Gülgönen:1997).

3.3.1.2. Mihraplı Tülüler

Mihrap formunun tülü üzerine merdiven basamağı biçiminde, üst üste tekrarı ile oluşturulmuştur.

Şekil 23. Mihraplı Tülü

(http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/T%C3%BCI%C3%BC%20Dokumaya%20Haz%C4%B1rl%C4%B1k.pdf)

3.3.1.3. Madalyonlu Tülüler

Bu halılarda ortada son derece yalın geometrik bir motif kullanılmış yada aynı motif boyuna doğru iki kez tekrarlanmıştır. Motifte kullanılan renk ile halı etrafında bir çerçeve bordür görülmektedir. Zeminde kullanılan renkler yün ve tiftiğin doğal renkleri, motif ve bordürlerde kahverengi, kırmızı, lacivettir.

Şekil 24. Madalyonlu Tülü (Gülgönen:1997).

3.3.1.4. Kareli Tülüler

Yüzey iki renk ile dama tahtasına benzer şekilde karelerin yerleştirilmesiyle veya yüzey yatay ve dikey çizgilerle parçalanarak kareler oluşturulmuştur. Doğal renkler ve kahverengi, lacivert, sarı ve kırmızı kullanılmıştır. Desen şemalı tülülerde ise yöre insanı tarafından "lokumlu" adı verilen kare biçimi konu olarak seçilmiştir (Eti:1987).

Şekil 25. Kareli tülü (Gülgönen:1997).

3.3.1.5. Konulu Tülüler

Bu grupta yer alan tül halılarında çiçek, hayvan ve cami desenleri görülmektedir. Çiçek ve hayvan motifleri stilize edilerek kullanılmıştır.

Şekil 26. Konulu tülü (Gülgönen:1997)

3.3.1.6. Zikzaklı Tülüler

Bu grupta iki tür zikzak hareketi kullanılmıştır. Birincisi zikzak bütün zemini kaplarken, diğerinde zikzaklar köşelere degecek şekilde kullanılmıştır.

Dirsekli olarak bilinen bu tülülerde literatürde su yolu olarak tanımlanan bordür motifi tüm zemini zik-zak şeklinde kalın çizgiler halinde kaplamıştır (Aytaç:2005).

Şekil 27. Zikzaklı tülü (Bozaklı:2015).

3.4. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumalarının Renk ve Boya Özellikleri

3.4.1. Doğal Boyaların Elde Edilmesi

Anadolu'da doğal boyalar kökboya olarak adlandırılmış olup, günümüzde bazı yörelerde halen kökboya olarak bilinmektedir. Bu kırmızıya verilen önemden ve kökboya bitkisinin Anadolu'da yetiştirilmesinden olsa gerektir (Harbelioğ:2011).

Tarihi çok eskilere dayanan doğal boyanın Karapınar'da elde edilmesine çöp boya veya kök boya denilmektedir (Gündüz:1993).

Çöp boyanın hammaddesi olan bitkilerin, Karapınar ve köylerinde kültürü yapılan cehri dışında, kuru iklim bitki örtüsünde çok kaliteli yetişmektedir.

Dokumaların kaliteli ve dünya piyasalarında önemli bir yere sahip olabilmesi, daha doğrusu dünya piyasasında rekabet edebilmesi için doğal boyaların yeniden canlandırılması çok önemlidir (Gündüz:1993;20). Karapınar dokumalarında elde edilen doğal renkler iki şekilde elde edilir. Bunlar; bitkilerden elde edilen kökboya ve doğal renkli yünlerin ve bu yünlerin karışımından elde edilen yan renklerdir.

Bordürlerde, yöresel renklerden sarı, kahverengi ve tonları, gri (sıçan tüyü) renginin kullanılması renk ahengi de yaratmaktadır (Eruz:1988)

Tülü halılarında kullanılan renk sayısı oldukça azdır. Çoğunlukla yün ve tiftiğin doğal renkleri kullanılmıştır. Koyu kırmızı, koyu lacivert, sarı, devetüyü, gibi ana renkler yanında açık mavinin ikinci derecede kullanıldığı görülür (Öztürk-Oran:2010). Çözgü doğal beyaz renkte, atkılar ise farklı renklerde kullanılmıştır.

Karapınar kök boyacılığının gelişmesinin nedenini; bölgede yetişen koyunların yünlerinin ince, yumuşak, olması, iyi boya tutması, çeşitli dokumalarda kullanılan iplerin bitki kök ve sapından elde edilen kök boyalarla boyanması, halı, kilim, seccade, tülü gibi dokumaların ipleri özellikle dokumadan anlayan ehil kişiler tarafından itina ile hazırlanması, iplere hiçbir yabancı madde katılmaması gibi durumlar sağlamıştır ([http://www.ekremyaman.com/\[2010/07/21\]/karapınar-haliciligi/](http://www.ekremyaman.com/[2010/07/21]/karapınar-haliciligi/)).

3.4.2. Bitkilerden Elde Edilen doğal Renkler

3.4.2.1. Hardal Sarısı

Malzeme: Çemen çözü, yün ipliği, taş karaboya, seğ ve su.

Yapılışı: Çemen, yün lifi ve seğ aynı anda 1, 5-2 saat kaynatıldıktan sonra üzerine taş karaboya ilave edilerek 1-2 saat ocakta tutulur ve hardal sarısı renk elde edilir. Hardal sarısı yörede çok yaygın olan bir renk tonudur. Halı, kilim, heybe ve halı yastık gibi dokumalarda tercih edilir

3.4.2.2. Siyah Renk

Malzeme: Taş kara boya, yün lifi ve su.

Yapılışı: Çevt tozu ile boyama sonucu hardal sarısı rengini alan yün lifinin temiz su ile yıkandıktan sonra taş kara boya ile 1-2 saat kaynatılmasıyla siyah renk elde edilir. Boyanmış lifler gölgede kurutulur.

3.4.2.3. Açık Bej Renk

Malzeme: Seğ, Yalankı kurusu, yün ipliği ve su.

Yapılışı: Üç malzemenin de aynı kapta 1-2 saat yavaş yavaş kaynatılması sonucunda açık bej veya bej (fildişi) renk elde edilir.

3.4.2.4. Açık Kahve Renk

Malzeme: Kuru soğan kabuğu, yün lifi ve su.

Yapılışı: Kuru soğan kabuğu ve yün lifinin 1-2 saat kadar şap ve karalahana ile aynı anda yavaş yavaş kaynatılmasıyla açık kahve rengi, halk arasında “tetir” denilen renk ortaya çıkar.

3.4.2.5. Açık Yeşil Renk

Malzeme: Taş karaboya

Yapılışı: Üzüm yaprağı kurusu ve seğ ile avşarlanarak kanarya sarısına boyanmış yün lifinin, yıkanmadan aynı kaba taş karaboya eklenerek 1, 5-2 saat yavaş yavaş kaynatılmasıyla açık yeşil renk elde edilir.

3.4.2.6. Koyu Ceviz Yeşili Renk

Malzeme: Taşkaraboya, yün lifi ve su.

Yapılışı: Kuru soğan kabuğu ile avşarlanarak açık kahve renk alan yün ipliğinin taşkaraboya eklenerek 1-2 saat kaynatılmasıyla koyu ceviz yeşili renk elde edilir.

3.4.2.7. Koyu Eflatun (Sıçan Tüyü) Rengi

Malzeme: Ezilmiş meşe mazısı, taş karaboya, yün lifi ve su.

Yapılışı: Toz haline getirilmiş meşe mazısı, taş karaboya ve yün ipliği aynı kapta 1, 5-2 saat kadar yavaş yavaş kaynatılmasıyla maviye yakın koyu eflatun (halk arasında sıçan tüyü) renk elde edilir. (Gündüz:1993;20,21,22,23,24,25,26).

3.4.2.8. Bordo Renk

Malzeme: Zar kısmı alınmış Kökboya kökü ve kuru soğan kabuğu ile boyanmış yün lifi Yapılışı: Kuru soğan kabuğu ile boyanmış yün lifi, zarı alınmış Kökboya kökü ile 1- 2 saat kaynatılarak kızıl kiremit renk elde edilir (Gönül:1957;122).

3.4.3. Doğal Renkli Yünler

3.4.3.1. Gök Renk

Doğal renk olarak gök keçinin tiftiği kıymetli olup, yamçı tülü, çeki tülü ve düz tülü dokunmasında önemli bir yer tutar. El örgülerinden çorap, eldiven ve kazaklarda önemli motiflerde kullanılır.

3.4.3.2. Sarı Renk

Sarı keçi tiftiği doğal renk olarak düz tülü, yamçı, ve çeki tülülerin dokunmasında ve el örgülerinde özellikle kullanılır.

3.4.3.3. Kahverengi renk

Kahverengi, koyun yünleri dokumanın her çeşidinde, keçi tiftiği ise tülü çeşitlerinde ve el örgülerinde tercih edilir.

3.4.3.4. Siyah renk

Siyah kıl keçinin tüyelerine “keçi kılı” diye isim verilir. Keçi kılı genelde de çuval, harar ve taban sergisi gibi dokumalarda kullanılır.

Siyah koyun yünü ise; dokumanın her çeşidinde kullanıldığı gibi, el örgülerinin motiflerinde önemli bir yere sahiptir.

3.4.3.5. Gri renk

Yapılışı:

Yünler belli oranlarda karıştırılarak bir iki defa taraktan geçirilir. Yün liflerinin birbirine iyice karışması sağlanır. Böylece doğal ünlerde gri renk elde edilir. Bu renk “sıçan tüyü” rengi olarak ta bilinir. Halı dokumasında ve el örgülerinde kullanılır.

3.4.4. Diğer Karışım Renkler

Gök, sarı ve kahverengi doğal renkli yüne tiftiklere beyaz yün ve tiftik karıştırılarak açık tonlarda doğal renkler elde edilir (Gündüz:1993;30,31).

Şekil 28. Yün tarama makinası (Bozaklı:2015).

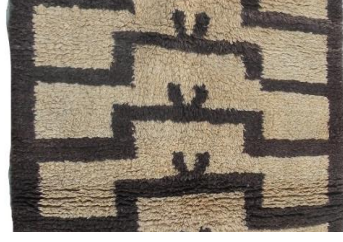
4. BÖLÜM

4.KONYA İLİ KARAPINAR İLÇESİ TÜLÜ DOKUMACILIĞININ GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

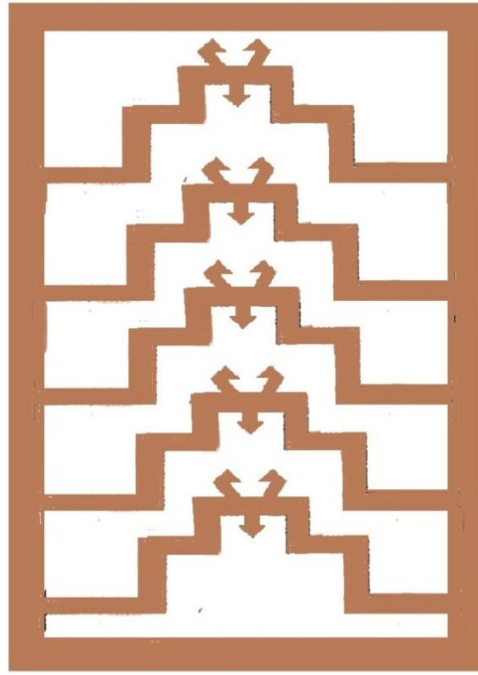
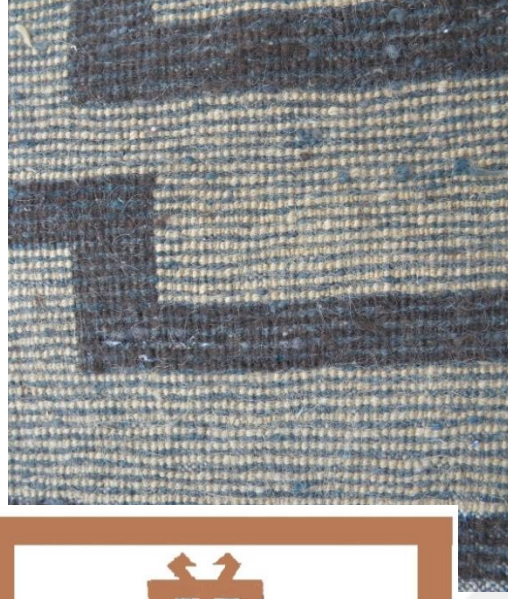
Yüzyıllardır geleneksel özelliğini koruyan el dokumacılığı modern teknoloji ve kitle üretimi ve ekonomik güçlükler nedeniyle son yıllarda kötü yönde etkilenmiş olup, halılar gittikçe değer kaybetmiştir.

Dokunması günler ve hatta aylar alan halılar geçmiş yıllarda sadece satmak amacıyla değil, hayvanın yününü değerlendirmek, evinin sergisini hazırlamak ve kuşaktan kuşağa hatıra kalan ve çeyiz olarak dokunan, yöreye özgü ve seçkin dokumalar, son birkaç yıldır artan geçim sıkıntısı sonunda kalitesini kaybetmiştir.

4.1. Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumaları Günümüzde Saptanan Bazı Örnekler

Şekil 29. Örnek 1'in genel görünüşü ve Örnek 1'in arka görünüşü

Şekil 30. Örnek 1'in detay görüntüsü ve Örnek 1'in desen şeması

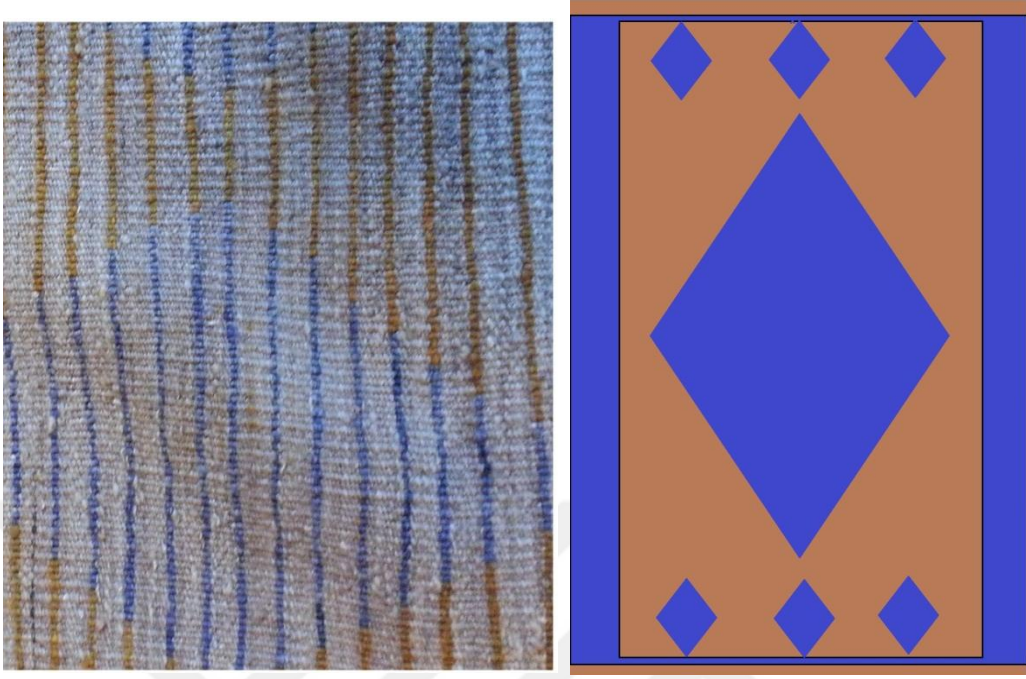
Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 1
İnceleme Tarihi : 12.02.2015
Kaynak Kişi : Nuran BİLİCİ
Adresi : Çetmi Mahallesi
Kullanım Alanı : Çeyiz

Tarihlendirme : 40 yıllık
Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.
Dokuyan Kişi : Zekiye, Nuran BİLİCİ
Ayrıntılı Tanım : Mihraplı Tülü
Tür-Cins : Yer Yaygısı
Kaynak Kişi : Zekiye BİLİCİ
Boyutları : En: 83m, Boy: 1.62 m
Kullanılan Teknik : Türk Düğüm Tekniği
Kullanılan Malzeme : Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : yün
Kullanılan Renkler : Hardal Sarısı, Koyu Kahverengi
Kompozisyon : dokumanın kısa ve uzun kenarları koyu kahverengi düz bir bordürle çevrenmiştir. Düz çizgilerin dik açı oluşturması ile üst üste yükselen basamaklar oluşmuştur. Basamakların üst noktalarında birbirine bakan çengel motifi ve alt kısmında ok ucu kullanılmıştır. Bu tekrarlama simetrik olarak beş kez tekrarlamıştır. Hataplı mihraplı olarak isimlendirilmektedir.

Şekil 31. Örnek 2'nin genel görünüşü ve Örnek 2'nin arka görünüşü

Şekil 32. Örnek 2'nin detay görüntüsü ve Örnek 2'nin desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 2

İnceleme Tarihi : 08.03.2015

İlgili Kaynak : Veli YUMUŞAK

Adresi : Selçuk Mahallesi Kale İçi Antalya

Kullanım Amacı : Halı mağazasında satılıktır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : -

Dokuyan Kişi : -

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 100x178cm

Kullanılan Teknik : Türk düğümü

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

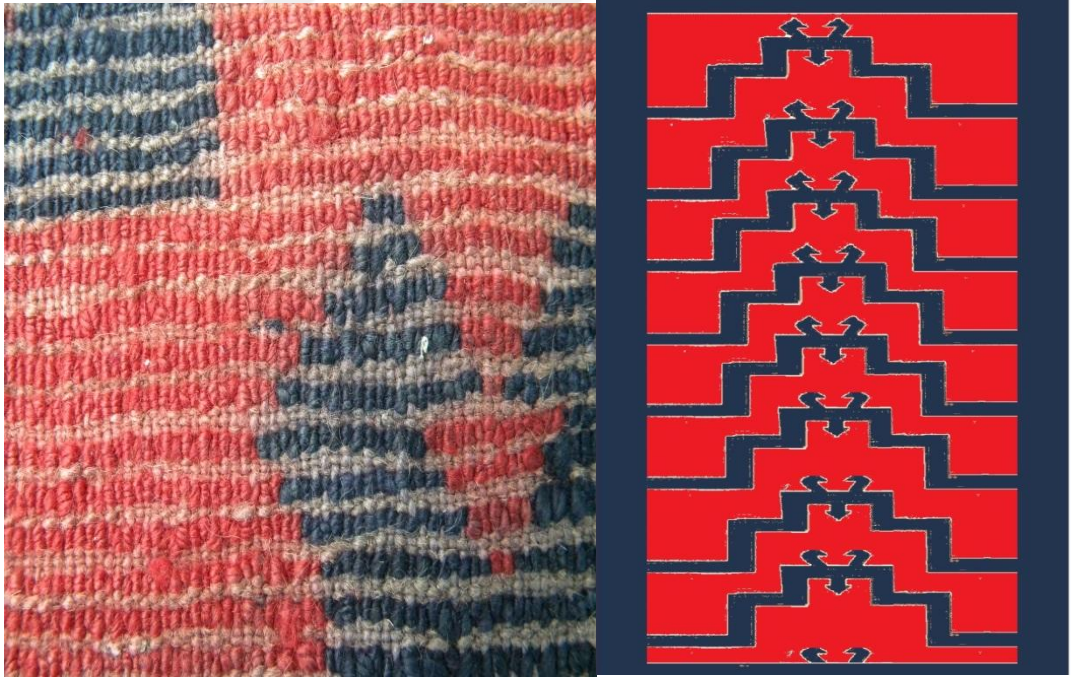
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Lacivert, hardal sarısı

Kompozisyon : Dokumanın uzun kenarları lacivert kalın bordür, kısa kenarları ise ince lacivert bordürle çevrelenmiştir. Eninde bulunan bordürlerin üst kısmında aşağıya sarkıtılmış, üç adet baklava desenleri bulunmaktadır. Toplamda altı adet küçük, dokumanın ortasında ise merkeze yerleştirilmiş büyük lacivert baklava deseni yer almaktadır.

Şekil 33. Örnek 3'ün genel görünüşü ve Örnek 3'ün arka görünüşü

Şekil 34. Örnek 3'ün detay şeması ve Örnek 3'ün desen görüntüsü

Gözlem Fişi Örneği

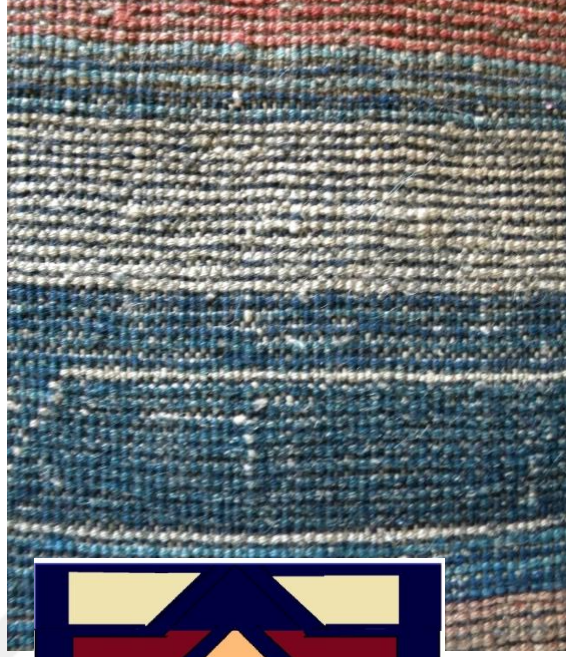
Örnek No : 3
İnceleme Tarihi : 12.01.2015
İlgili Kaynak : Zekeriya KARA
Adresi : İpekçi Mahallesi
Kullanım Amacı : Depoda korunmaktadır.
Tarihlendirme : -
Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.
Ayrıntılı Tanım : Mihraplı Tülü
Tür-Cins : Minder
Boyutları : 115x205
Kullanılan Teknik : Türk düğümü
Kullanılan Malzeme :
Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Lacivert, kırmızı, atkıda hardal sarısı

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı lacivert bordür ile dokunmuştur. Kalın düz çizgilerin dik açılı olarak oluşturularak merdiven basamağı oluşturulmuştur. Basamakların üst kısımlarında birbirine bakan çengel motifleri ve basamakların alt tarafında ok şekline benzeyen motifler kullanılmıştır. Bu basamaklar desenin enine olacak şekilde sekiz tekrardan oluşmuştur. Bu basamaklar mihrap benzediği için Karapınar'da bu şekilde dokunan dokumalara "Mihraplı" adı verilmiştir.

Şekil 35. Örnek 4'ün genel görünüşü ve Örnek 4'ün arka görünüşü

Şekil 36. Örnek 4'ün detay görüntüsü ve Örnek 4'ün desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 4
İnceleme Tarihi : 12.01.2015
İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.

Tarihlendirme : 1999

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : Hatice Bozaklı

Ayrıntılı Tanım : Mihraplı Tülü

Tür-Cins : Minder

Boyutları : 115x205

Kullanılan Teknik : Türk düğümü

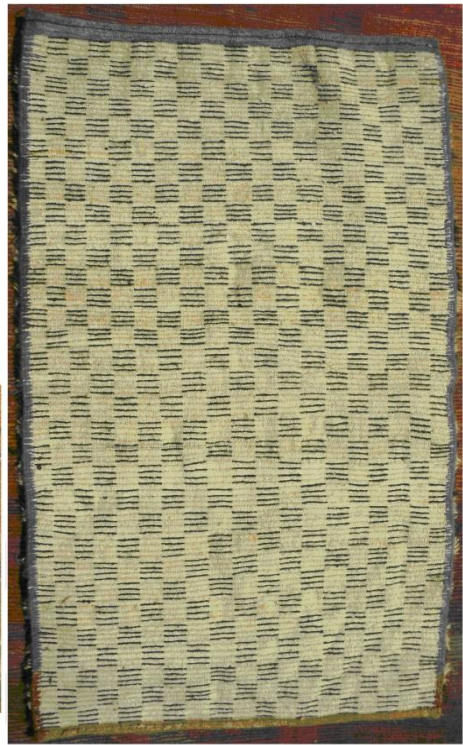
Atkı : yün

Çözüğü : yün

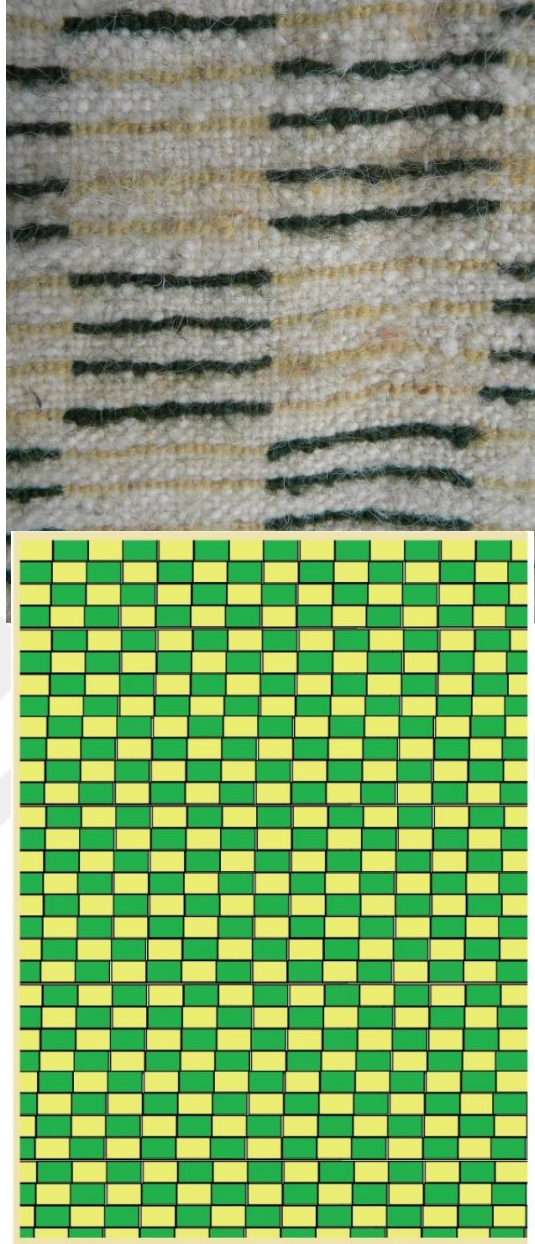
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Lacivert, kırmızı, krem, yeşil, kırmızı, açık pembe, kına yeşili

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı lacivert bordür ile dokunmuştur. Kalın düz çizgilerin dik açı oluşturarak merdiven basamağı oluşturulmuştur. Bu basamaklar desenin enine olacak şekilde onbirardan oluşmuştur. Krem, kırmızı, pembe, krem, yeşil, pembe, lacivert, bembé, kına yeşili, kırmızı renkler alt alta mihrap şeklinde tekrar etmiştir. Her basamağın çevresi lacivert kontur şeklinde dokunmuştur. Sekizinci basamağın dikdörtgen kısımlarında lacivert renkli kısmın iç tarafına “im” denilen kontur geçilmiştir. Bu basamaklar mihrap benzediği için Karapınar’da bu şekilde dokunan dokumalara “Mihraplı” adı verilmiştir.

Şekil 37. Örnek 5'in genel görünüşü ve Örnek 5'in arka görünüşü

Şekil 38. Örnek 5'in detay görüntüsü ve Örnek 5'in desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 5
İnceleme Tarihi : 12.02.2015
İlgili Kaynak : Zeki ATALAY

Adresi : Hankapı Mahallesi

Kullanım Amacı : depoda saklanmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım : Minderdir.

Kaynak Kişi :

Boyutları : En: 100m Boy: 200c m

Kullanılan Teknik : Türk Düğümü ile dokunmuştur.

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

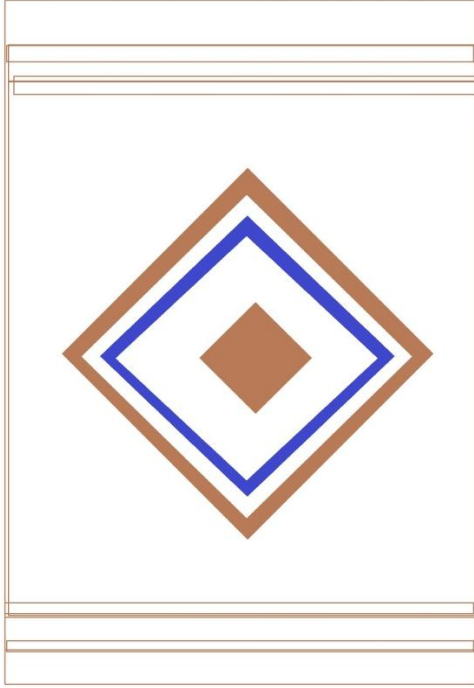
İlme : Tiftik

Kullanılan Renkler: Saman yeşili, Sarı

Kompozisyon : Tülünün zemini açık sarı olup, üzerinde eşit olmayan karelerin bir boş bir dolu olacak şekilde yeşil renkle dokunmuştur. Bordürler yoktur. Yörede bu desenli tülüler “lokumlu”2 olarak adlandırılır.

Şekil 39. Örnek 6'nın genel görünüşü ve Örnek 6'nın arka görünüşü

Şekil 40. Örnek 6'nın detay görüntüsü ve Örnek 6'nın desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 6

İnceleme Tarihi : 18.03.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Halı mağazasında satılıktır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : -

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım : Yamçı tülü

Tür-Cins : Duvar örtüsü

Kaynak Kişi :

Boyutları : 110x178cm

Kullanılan Teknik : Türk düğümü

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

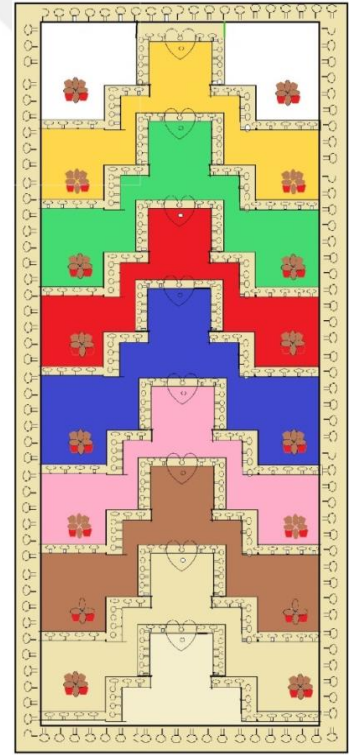
İlme : tiftik

Kullanılan Renkler: Lacivert, kahverengi, krem

Kompozisyon : Dokumanın kısa kenarları kalın lacivert bordürle biçimlendirilmiş, uzun kenarları ise boş bırakılmıştır. dokumanın merkezinde baklava deseni şeklinde merkeze oturtulmuş kahverengi tiftikle dokunmuştur. Kahverengi içerisine sırayla lacivert ve yine merkez noktasına kahverengi baklava desenleri dokunmuştur. Yamçı tülü olduğu için tüyler tek tarafa meyillenmiş ve baklava deseni net olarak belirtilememiştir.

Şekil 41. Örnek 7'nin genel görünüşü ve Örnek 1'in arka görünüşü

Şekil 42. Örnek 7'nin detay görüntüsü ve Örnek 7'nin desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 7

İnceleme Tarihi : 12.04.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : Fadimana BİRER

Ayrıntılı Tanım : Mihraplı tülü

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 98x215cm

Kullanılan Teknik : Türk düğüm tekniği kullanılmıştır.

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

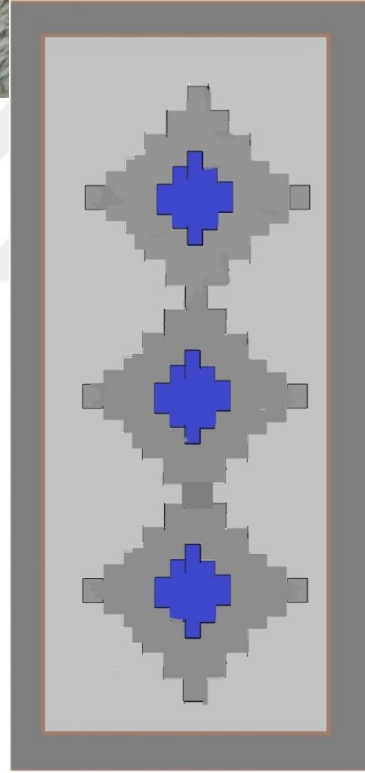
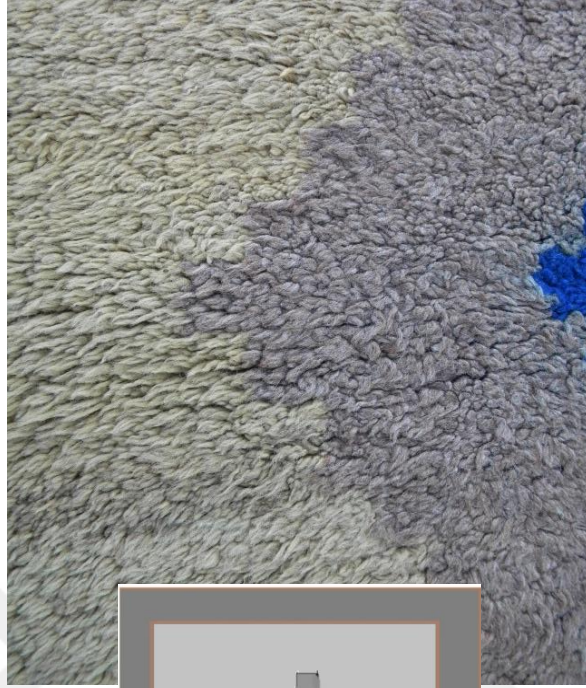
İlme : yün

Kullanılan Renkler : yeşil, sarı, yeşil, kırmızı, mavi, yavruağzı, gri, yavruağzı, krem, siyah, beyaz

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı ince krem bordür ile dokunmuştur. Kalın düz çizgilerin dik açı oluşturarak merdiven basamağı oluşturulmuştur. Bu basamakların ve bordürlerin içerisine sıralı şekilde “kirpik” denilen kısa çizgi şeklinde ucu toplu motifler sıralanmıştır. Basamakların üst kısımlarında birbirine bakan çengel motifi ve basamakların alt tarafında üçgen şekline benzeyen motifler kullanılmıştır. Bu basamaklar desenin enine olacak şekilde sekiz tekrardan oluşmuştur. Bu basamaklar sırayla yeşil, sarı, yeşil, kırmızı, mavi, yavruağzı, gri, yavruağzı, krem zemin olarak kullanılmış, dikdörtgenler üzerine çiçeğe benzeyen motifler yerleştirilmiştir.

Şekil 43. Örnek 8'in genel görünüşü ve Örnek 8'in arka görünüşü

Şekil 44. Örnek 8'in detay görüntüsü ve Örnek 8'in desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

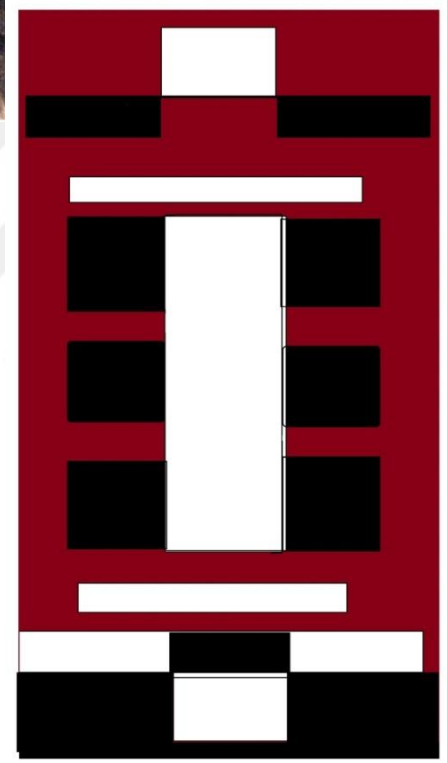
Örnek No : 8

İnceleme Tarihi : 12.04.2015
İlgili Kaynak : Salim DAĞ
Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81
Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.
Tarihlendirme : -
Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.
Dokuyan Kişi : -
Ayrıntılı Tanım : Kilim Topu
Tür-Cins : Minder
Kaynak Kişi :
Boyutları : 115x205
Kullanılan Teknik : Çeki düğüm tekniği kullanılmıştır.
Kullanılan Malzeme :
Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : yün
Kullanılan Renkler: Koyu kahverengi, hardal sarısı, gri, mavi

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı koyu kahverengi bordür ile dokunmuştur. Zemin hardal sarısı renktedir. Dokumanın merkezinde üstten aşağıya doğru sıralı biçimde üç adet basamaklı baklava şeklinde kilim deseni yerleştirilmiştir. Bordürle aynı renkte dokunmuştur. Bu desenlerin de içerisine yine daha küçük baklava motifleri yerleştirilmiştir. Bu motiflerde lacivert renktedir. Bu dokumalara yörede “kilim topu” adı verilir.

Şekil 45. Örnek 9'un genel görünüşü ve Örnek 9'un arka görünüşü

Şekil 46. Örnek 9'un detay görüntüsü ve Örnek 9'un desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 9
İnceleme Tarihi : 08.03.2015
İlgili Kaynak : Mehmet SAĞGÜN
Adresi : Selçuklu Mahallesi Kaleiçi ANTALYA
Kullanım Amacı : Depoda korunmaktadır.
Tarihlendirme : -
Onarım Görüp Görmediği : -
Dokuyan Kişi : -
Ayrıntılı Tanım : Yamçı tülü
Tür-Cins : Seccade
Kaynak Kişi : Veli YUMUŞAK
Boyutları : 115x205
Kullanılan Teknik : Türk düğüm tekniği
Kullanılan Malzeme :
Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : Tftik
Kullanılan Renkler: Siyah, kırmızı, krem

Kompozisyon : Dokumanın bir kısa kenarı siyah bordürle dokunmuştur. Seccade olarak dokunan bu dokumada bu kısım ayaklık olarak dokunmuş olması muhtemeldir. Bu kısımda ikisıra beyaz, iki sıra siyah olmak üzere dikdörtgen okunmuş, bunun iki tarafında yine tek sıra beyaz dokunmuştur. Dokumanın merkezi dikdörtgen şeklinde beyaz, onun sağ ve sol tarafında siyah dokunarak çevrelenmiştir. Kısa kenarın olduğu kısım beyaz kısa dikdörtgen ve onun da iki tarafında beyaz tek sıra dokunmuştur. Zemin kırmızıdır.

Şekil 47. Örnek 10'un genel görünüşü ve Örnek 10'un arka görünüşü

Şekil 48. Örnek 10'un detay görüntüsü ve Örnek 10'un desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 10

İnceleme Tarihi : 12.042015

İlgili Kaynak : Zekeriya KARA

Adresi : İpekçi Mahallesi

Kullanım Amacı : Depoda korunmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım :

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 115x205

Kullanılan Teknik : Çeki düğüm tekniği kullanılmıştır.

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

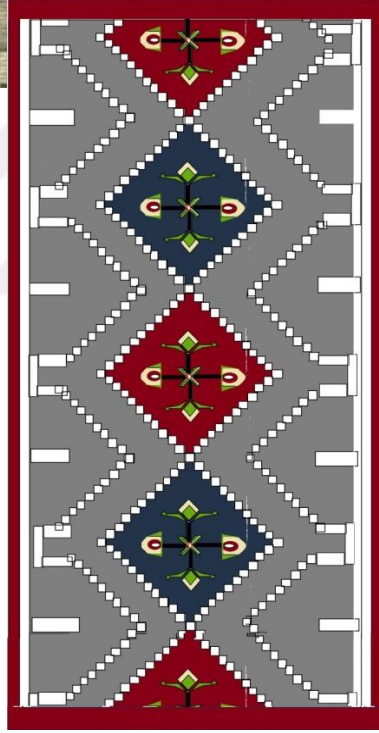
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Lacivert, hardal sarısı

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı lacivert bordür ile dokunmuştur. Bordürün de içinde yine lacivert bordür oluşturulmuştur. Kalın düz çizgilerin dik açısı oluşturarak merdiven basamağı oluşturulmuştur. Bu basamaklar mihraba benzediği için Karapınar'da bu şekilde dokunan dokumalara "Mihraplı" adı verilmiştir.

Şekil 49. Örnek 11'in genel görünüşü ve Örnek 11'in arka görünüşü

Şekil 50. Örnek 11'in detay görüntüsü ve Örnek 11'in desen şeması

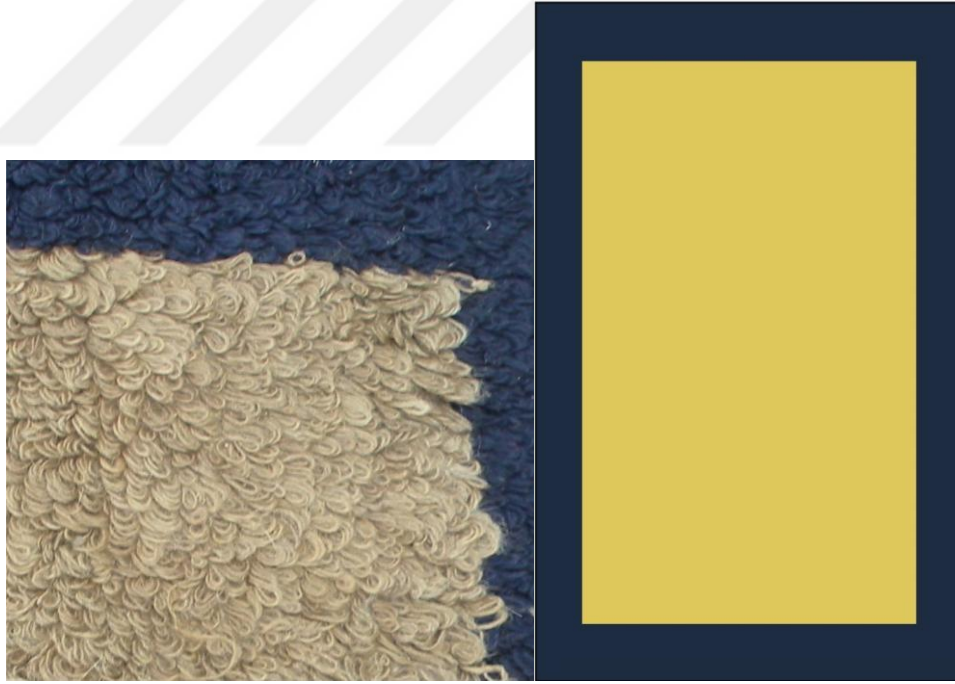
Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 11
İnceleme Tarihi : 12.04.2015
İlgili Kaynak : Salim DAĞ
Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81
Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.
Tarihlendirme : 30 yıllık
Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.
Dokuyan Kişi : Rahime DAĞ
Ayrıntılı Tanım :
Tür-Cins : Minder
Boyutları : 115x219
Kullanılan Teknik : Gördes düğüm tekniği kullanılmıştır.
Kullanılan Malzeme :
Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : yün
Kullanılan Renkler: kırmızı, mavi, gri, beyaz, yeşil, sarı, siyah

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı kırmızı bordür ile dokunmuştur. Zemin gri renkle dokunmuştur. Dokumanın merkez kısmında beş adet basamaklı baklava deseni, beyaz ve siyah konturla dokunmuştur. Baklava desenlerinin içi kırmızı mavi olacak şekilde dört tam, bir yarım olmak üzere beş adet dokunmuştur. Bu desenlerin içerisinde uçları birbirine değecek şekilde dört tarafa bakan hatai motifine benzeyen çiçekler yapraklar üzerine yerleştirilmiştir. Kırmızı bordürlerin iç kısmında beyaz ince bordür geçilmiş ve bu bordürlerin devamında basamak şeklinde çıkan yarım baklava desenleri sağ ve sol olmak üzere sekiz adet yükselmektedir. Yükselen kısımların ortasına gelecek şekilde beyaz bordürlerin kalınlığında çizgiler eklenmiştir. Yörede bu dokumalar” kilim topu” olarak adlandırılır.

Şekil 51. Örnek 12'nin genel görünüşü ve Örnek 12'nin arka görünüşü

Şekil 52. Örnek 12'nin detay görüntüsü ve Örnek 12'nin desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 12

İnceleme Tarihi : 12.02.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım :

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları :

En: 85mBoy : 110c m

Kullanılan Teknik : Çeki Tülü

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

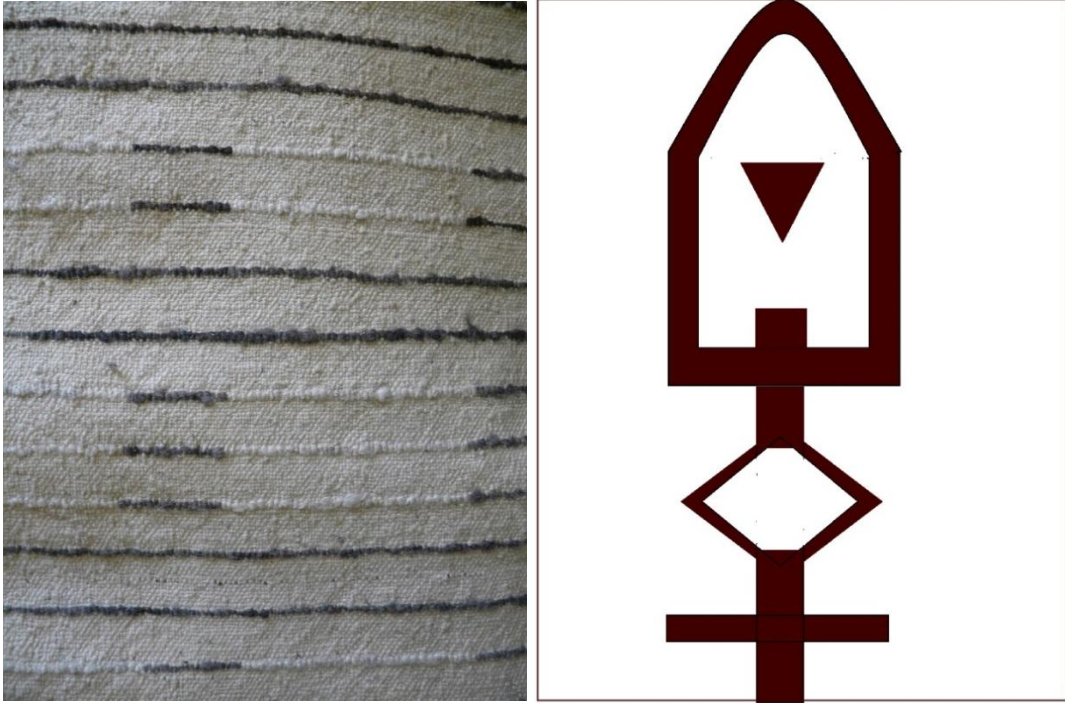
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Hardal Sarısı, Lacivert

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarları koyu lacivert düz bir bordürle çevrelenmiştir. Bordürlerin iç kısmı (zemin) bezemesiz düz çeki tülü dokuma tekniği ile hardal sarısı renkte dokunmuştur.

Şekil 53. Örnek 13'ün genel görünüşü ve Örnek 13'ün arka görünüşü

Şekil 54. Örnek 13'ün detay görüntüsü ve Örnek 13'ün desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 13

İnceleme Tarihi : 12.02.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım : Yamçı Tülü

Tür-Cins : Duvar örtüsü

Kaynak Kişi :

Boyutları : En: 85mBoy: 110c m

Kullanılan Teknik : Türk düğümü

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

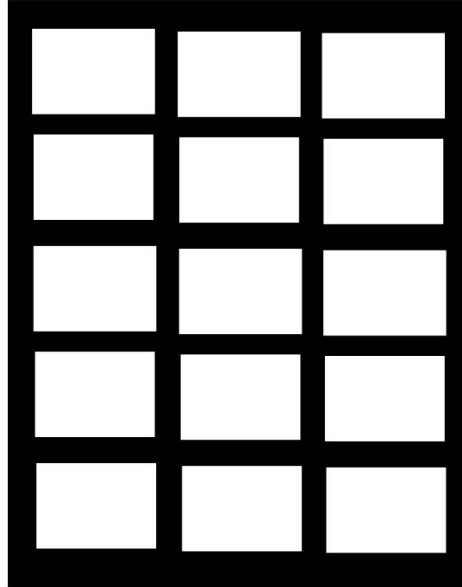
İlme : tiftik

Kullanılan Renkler: Yünün doğal rengi olan kahverengi, krem

Kompozisyon : Zemin beyaz renktedir ve bordür kullanılmamıştır. Dokumanın merkezinde yörede “çingirdaklı” denilen motif kullanılmıştır. Bu motif kahverengi tiftik ile dokunmuştur. Yörede bu dokuma “çingiraklı” olarak isimlendirilir. (Bu ismin kullanılmasının sebebi yörede geçim kaynağı olan koyun ve keçinin boynuna asılan çingirak şekline benzetilmesidir)

Şekil 55. Örnek 14'ün genel görüntüsü

Şekil 56. Örnek 14'ün desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 14

İnceleme Tarihi : 12.02.2015

İlgili Kaynak : Zekeriya KARA

Adresi : İpekçi Mahallesi

Kullanım Amacı : Depoda saklanmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım :

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 83x156 c m

Kullanılan Teknik : Türk düğümü kullanarak yamçı tülü dokunmuştur.

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

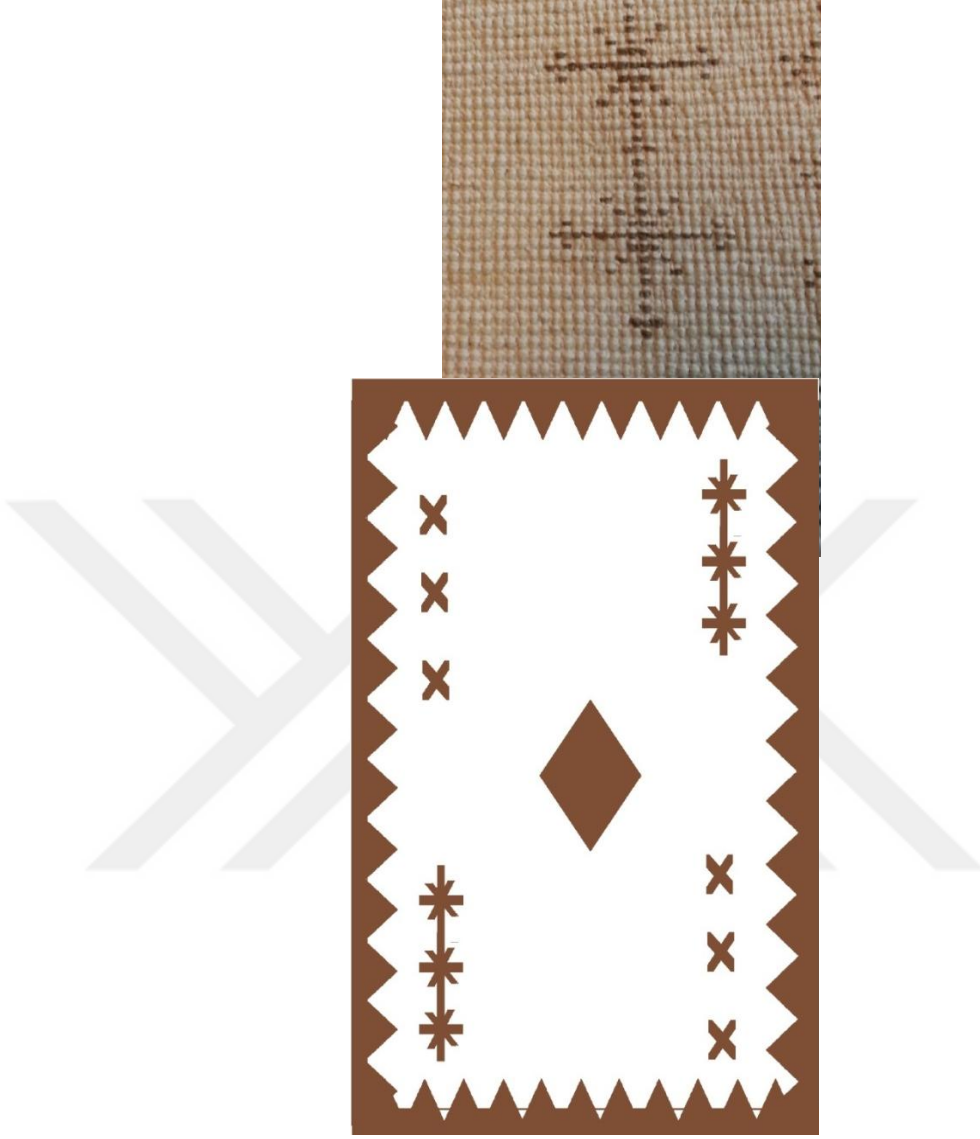
İlme : tiftik

Kullanılan Renkler : Yünün doğal rengi olan siyah ve beyaz ve gri kullanılmıştır.

Kompozisyon : Tülünün kısa ve uzun kenarları koyu gri ile bordürle çevrilmiştir. beyaz zeminli tülü üzerine alt alta ve yan yana sıralanmış düzgün karelerle doldurulmuştur. Zeminin eninde 3, boyunda 6 olmak üzere 18 kare kullanılmıştır. Yörede bu dokumalar “yamçı” denilmektedir.

Şekil 57. Örnek 15'in genel görünüşü ve Örnek 15'in arka görünüşü

Şekil 58. Örnek 15'in detay görüntüsü ve Örnek 15'in desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 15

İnceleme Tarihi : 15.04.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Halı mağazasında satılıktır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : -

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım :

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 98x145

Kullanılan Teknik : Türk düğümü

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

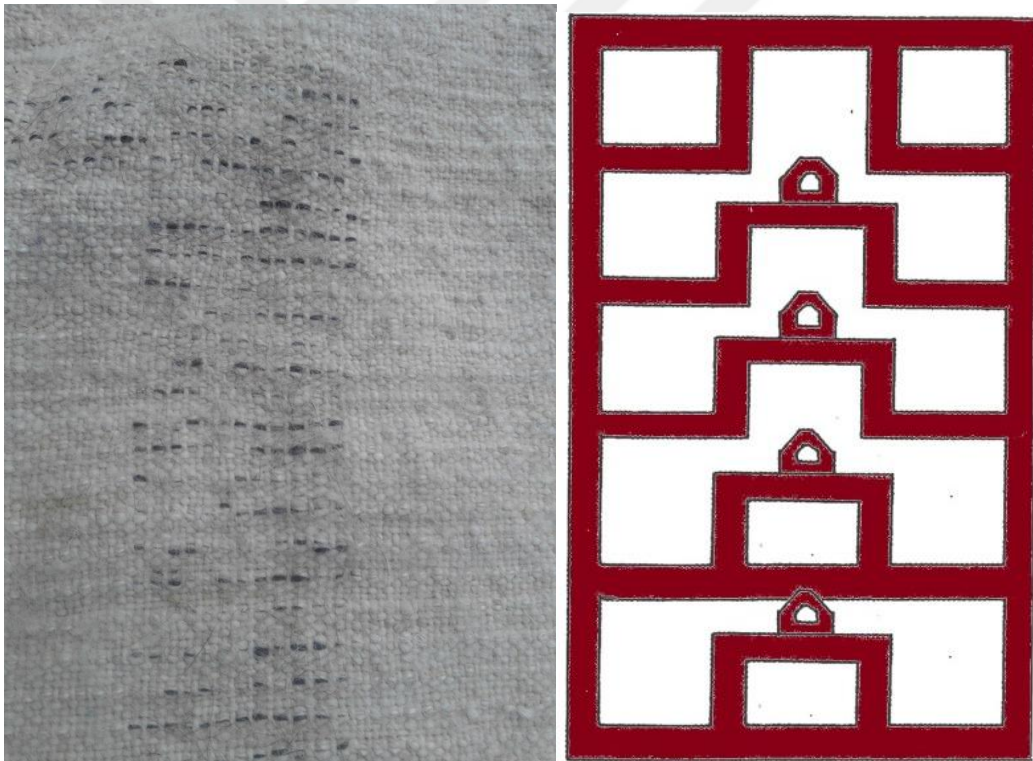
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Yünün doğal rengi kahverengi, krem

Kompozisyon : Dokumanın bordürleri kahverengi ile üçgenlerin geniş kenarların yerleştirilmesi ile sıralanarak dokunmuştur. Bu üçgenler kısa kenarlarda 10 ve 11 adet, uzun kenarlarda 21, 22 adet dokunmuştur. Dokumanın merkezine küçük baklava deseni yerleştirilmiş, bu desenin dört tarafına çarpaz ve yıldız desenleri yerleştirilmiştir. Çarpaz motifler üç adet sol üst, üç adet sağ alt kısma, yıldız motifler üç sağ üst, üç adet sol alt tarafa olmak üzere alt alta sıralanmıştır. Zemin krem renkli motifler ise koyu kahverengi ile dokunmuştur.

Şekil 59. Örnek 16'nın genel görünüşü ve Örnek 16'nın arka görünüşü

Şekil 60. Örnek 16'nın detay görüntüsü ve Örnek 16'nın desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 16

İnceleme Tarihi : 12.04.2015

İlgili Kaynak : Emetullah ÇELİK

Adresi : İpekçi Mahallesi

Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.

Tarihlendirme : 25 yıllık

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : Rahime, Fadimana, Hatice DAĞ

Ayrıntılı Tanım : Mihraplı Tülü

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 122x205

Kullanılan Teknik : Çeki düğüm tekniği kullanılmıştır.

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

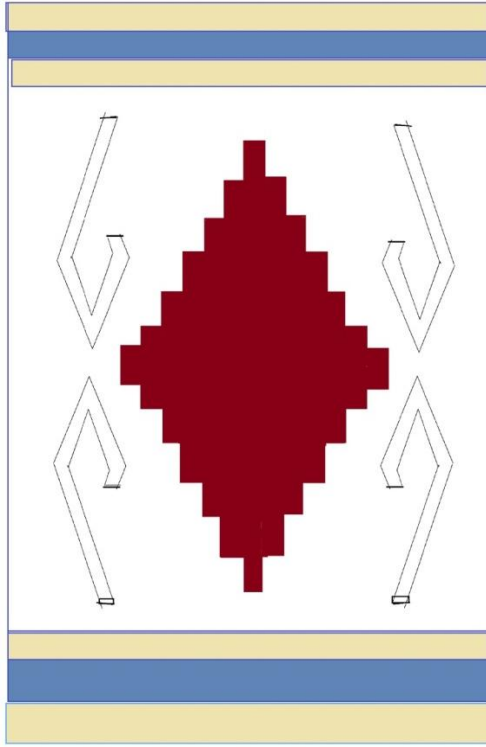
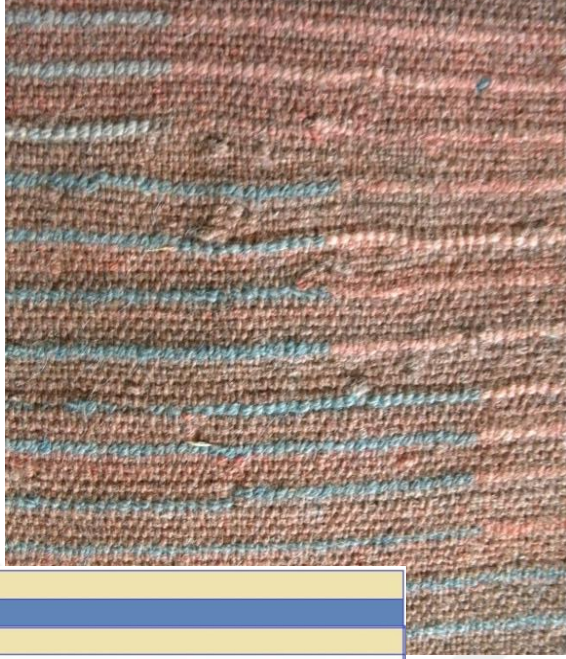
İlme : yün

Kullanılan Renkler: Krem, Koyu kahverengi

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı kahverengi bordür ile dokunmuştur. Kalın düz çizgilerin dik açı oluşturarak merdiven basamağı oluşturulmuştur. Basamakların üst kısımlarında birbirine bakan çengel motifi kullanılmıştır. Bu dokumalar “mihraplı çekki” olarak adlandırılır.

Şekil 61. Örnek 17'nin genel görünüşü ve Örnek 17'nin arka görünüşü

Şekil 62. Örnek 17'nin detay görüntüsü ve Örnek 17'nin desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 17

İnceleme Tarihi : 12.02.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adres : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81

Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 110x130

Kullanılan Teknik : Türk düğüm tekniği kullanılmıştır.

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

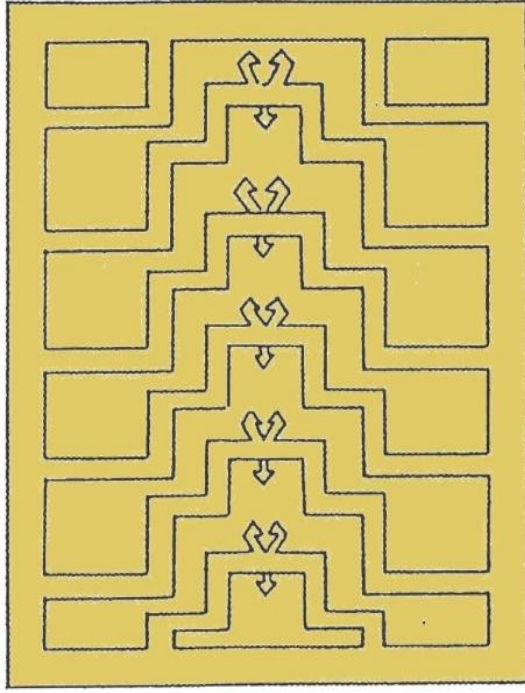
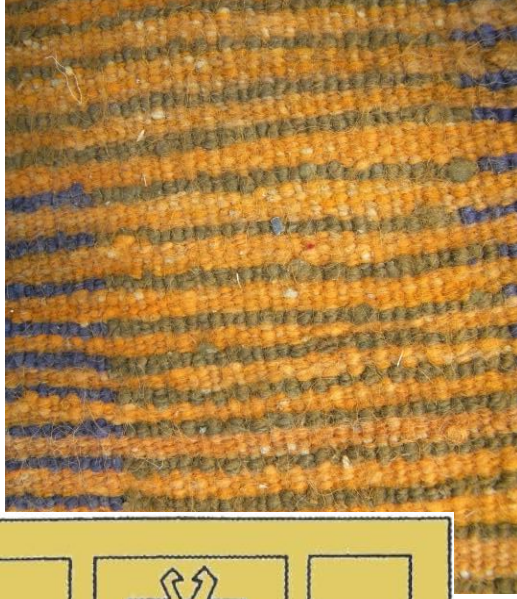
İlme : yün

Kullanılan Renkler : Gök mavisi, kırmızı, sarı, beyaz geometrik motifler kullanılmıştır.

Kompozisyon : Dokumada bordür kullanılmamıştır. Kısa kenarlarda alt alta sıralanmış çubuk şeklinde sarı renk ile çizgiler oluşturulmuştur. Dokumanın ortasında kırmızı renkte basamaklı baklava deseni oturtulmuş olup, bu desenin dört tarafında aynı yöne bakacak şekilde yörede “hançer” denilen beyaz renkli desenler kullanılmıştır.

Şekil 63. Örnek 18'in genel görünüşü ve Örnek 18'in arka görünüşü

Şekil 64. Örnek 18'in detay görüntüsü ve Örnek 18'in desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 18

İnceleme Tarihi : 18.04.2015

İlgili Kaynak : Zeki ATALAY

Adresi : Hankapı MAHALLESİ

Kullanım Amacı : Halı mağazasında satılıktır.

Tarihlendirme : -

Onarım Görüp Görmediği : -

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım :

Tür-Cins : Minder

Kaynak Kişi :

Boyutları : 110x273cm

Kullanılan Teknik : Türk düğümü

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

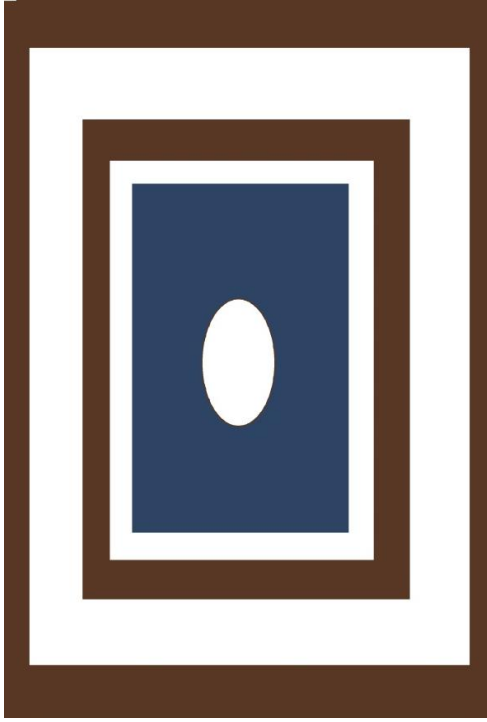
İlme : yün

Kullanılan Renkler: hardal sarısı, gri

Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı gri bordür ile dokunmuştur. Kalın düz çizgilerin dik açısı oluşturarak merdiven basamağı oluşturulmuştur. Basamakların üst kısımlarında birbirine bakan çengel motifleri ve basamakların alt tarafında üçgen şekline benzeyen motifler kullanılmıştır. Bu basamaklar desenin enine olacak şekilde sekiz tekrardan oluşmuştur. Bu basamaklar mihraba benzediği için Karapınar'da bu şekilde dokunan dokumalara "Mihraplı" adı verilmiştir.

Şekil 65. Örnek 19'un genel görünüşü ve Örnek 19'un arka görünüşü

Şekil 66. Örnek 19'un detay görüntüsü ve Örnek 19'un desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 19

İnceleme Tarihi : 12.01.2015

İlgili Kaynak : Salim DAĞ
Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü caddesi No: 81
Kullanım Amacı : Guşurguda korunmaktadır.
Tarihlendirme : -
Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.
Dokuyan Kişi : -
Ayrıntılı Tanım :
Tür-Cins : Duvar örtüsü
Kaynak Kişi :
Boyutları : 98x156
Kullanılan Teknik : Türk düğümü
Kullanılan Malzeme :
Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : tiftik
Kullanılan Renkler : Lacivert, krem, kahverengi
Kompozisyon : Dokumanın kısa ve uzun kenarı lacivert ince bordür ile dokunmuştur. Zemini beyaz olan dokumanın iç kısmında lacivert dikdörtgen yerleştirilmiştir. Lacivert kısmın da iç kısmında oval şekilde yuvarlak oturtulmuş ve onun da içerisi kahverengi tiftik ile dokunmuştur

Şekil 67. Örnek 20'nin genel görüntüsü

Şekil 68. Örnek 20'nin detay görüntüsü

Gözlem Fişi Örneği

Örnek No : 20

İnceleme Tarihi : 16.12.2014

İlgili Kaynak : Salim DAĞ

Adresi : İpekçi Mahallesi İnönü Caddesi No: 81 Karapınar

Kullanım Amacı : Guşurguda saklanmaktadır.

Tarihlendirme : 30 yıllık

Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.

Dokuyan Kişi : -

Ayrıntılı Tanım : Duvar örtüsüdür.

Tür-Cins : Duvar örtüsüdür.

Kaynak Kişi :

Boyutları : 115 x 150

Kullanılan Teknik : Türk Düğüm Tekniği

Kullanılan Malzeme :

Atkı : yün

Çözüğü : yün

İlme : yün

Kullanılan Renkler: Yünün doğal rengi olan siyah ve beyaz kullanılmıştır.

Kompozisyon : Zemini siyah olan dokumanın ortasına koyun figürü yerleştirilmiştir. Zeminden bağımsız olan koyun figürü beyaz renkte, koyun deseninde koyunun baş, ayak, kuyruk kısımları tam olarak gösterilmiştir. Koyun figürü sağ tarafa bakacak şekilde dokunmuştur

Şekil 69. Örnek 21'in genel görünüşü ve Örnek 21'in arka görünüşü

Şekil 70. Örnek 21'in detay görüntüsü ve Örnek 21'in desen şeması

Gözlem Fişi Örneği

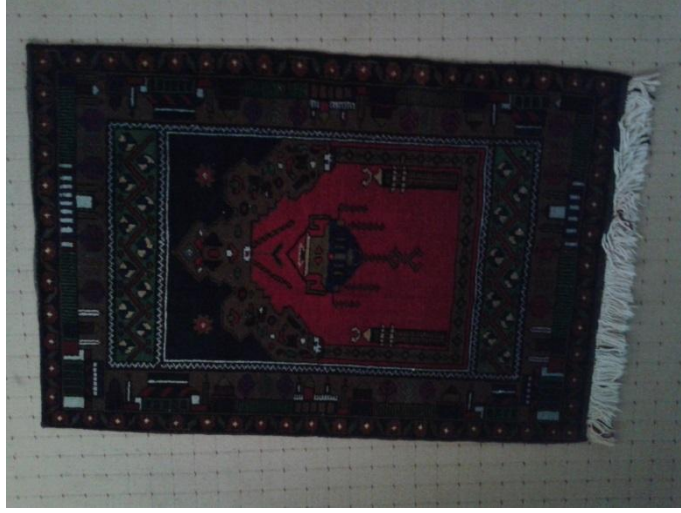
Örnek No : 21
İnceleme Tarihi : 12.03.2015
İlgili Kaynak : Sayime BÜTÜNER
Adresi : İpekçi Mahallesi
Kullanım Amacı : kullanılmaktadır
Tarihlendirme : -20 yıllık
Onarım Görüp Görmediği : Onarım görmemiştir.
Dokuyan Kişi : Sayime BÜTÜNER
Ayrıntılı Tanım : çeyiz için dokunmuştur.
Tür-Cins : paspas
Kaynak Kişi :
Boyutları : 40x63
Kullanılan Teknik : Türk düğümü
Kullanılan Malzeme
Atkı : yün
Çözüğü : yün
İlme : yün
Kullanılan Renkler: Lacivert, krem

Kompozisyon : Tülünün zemini zikzakların yatay bordür oluşturması ile oluşturulmuştur. Krem olan zemini lacivert zikzaklar oluşturmaktadır. zikzaklar atlamalı tekrar şeklinde oluşturulmuştur. Karapınar'da bu dokumalara "zikzaklı ya da direkli " adı verilmektedir.

Karapınar Tülü dokumalarının günümüzde gerilemesinin nedenini şu şekilde sıralayabiliriz.

4.2.Konya İli Karapınar İlçesi Tülü Dokumacılığının Gerilemesinin Nedenleri

1. Sanayi teknolojisinin ilerlemesi makine halılarının tercih ediliyor olması el halılarında olduğu gibi tülü dokumalarının da önemini kaybediyor olmasında en büyük etkenlerdendir.
2. Kırsal kesimlerden şehirlere göç etmenin artması bunun yanı sıra yayla kültürü olan Karapınarlıların yaylaya çıkmaması tülü dokumalarının azalmasına neden olmaktadır. Tülü dokumalar havlı yüzeylerinden dolayı serildiği yere akrep v.b. canlıların yaklaşmasına da engel olmaktadır.
3. Yaylacılığın azalması bunun neticesinde küçükbaş hayvan besiciliğinin bırakılması, elde edilen yün ve tiftik oranının azalması, hayvancılıkla uğraşan kesiminde büyükbaş hayvan yetiştiriciliğine yönelmesi elde edilen yün tiftik oranının azalmasına sebep olmaktadır.
4. Tülü dokumalarının pazar imkanı olmaması, var olan tülülerin de değerinden düşük olarak pazarlanması dokuyucuları etkilemiş, eski dokuyucularla yapılan görüşmede tülü dokumalarının pazar ve fiyatının artması takdirinde tülü dokumaya tekrar yönelebileceklerini belirtmişlerdir.
5. Yatak, dediğimiz dokumaların yaygınlaşması, renk, desen, kalite bakımından daha zengin olan bu dokumaların tülü dokumacılığının önüne geçmesi, daha çok beğenilmesi de günümüzde tülü dokumacılığını azaltmıştır.

Şekil 71. Yatak (Seccade) (Fadim KARABACAK:2015).

6. Diğer etkenler ise; halıcıkta geleneksel modeller, doğadan elde edilen doğal renkler terk edilmiş, halılarda oran bozulmuş ve kalitesiz yün iplikler kullanılmıştır.

Dokumacılığı bu denli değer kaybetmesinin nedenlerinin başında üretilen halı ve diğer dokumaların iyi bir şekilde pazarlanamaması, ikinci olarak ise çeşitli şirketlerin, yöreye özgü olmayan ve kalite kontrolü yapmadan halı siparişleri vermemeleri gelir. Bu halılar çok kısa zamanda dokunup para kazanmak amacını güttüğü için işçilik hataları yapılmaktadır. Bu durum ise Karapınar halıcılığını olumsuz yönde etkilemiştir.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Köklü bir geçmişin ürünü olan Türk El Sanatları, maddi kültür varlığımızın ve Ulusumuzun en değerli belgeleridir. Yeni kuşaklara özgünlüğü bozulmadan, değiştirilmeden aktarılmalıdır. Bu sanatların bir kolu olan tülü dokumacılığı, bir dönem gereksinimler için yapılmıştır. Ancak her ulusun, tarihini kültürünü yansıtan en küçük olgulara dahi sahip çıktığını düşünecek olursak, böylesine önemli izleri barındıran tülü dokumacılığımız önemsenmeli ve korunmalıdır.

Karapınarlıların toprağının kurak iklimini ve yalınlığını yansıtmış olduğu tülü dokumlara ilişkin akademik çalışma yapılmış ancak yöreler üzerine kaynak araştırması ve birebir bölgesel alan araştırması yapıldığında çalışmaların bir kısım örneklerle üretim izlerine ulaşamadığı görülmektedir.

Geçmişte 100 yıl öncesine kadar eşsiz halıları yün ve tabi boya ile dokuyan Karapınar halkı maalesef bugün bu güzel geleneğini kaybetmek üzeredir. Motiflerinde, renklerinde ve ebatlarında görülen bir takım değişmelerle artık günümüzde sanatsal bir değerden çok ticari amaçla halılar dokunmuştur.

Dokumalara sahip çıkılmadığı ve Pazar bulunmadığı sürece atalarımızın sanatı olan el emeği göz nuru ve geleneksel el dokumalarımız gün geçtikçe önem kaybedecektir. Bu çalışmada Tülü dokumacılığının inceliklerine, dünü ve bugünü ile karşılanmasına yer verilmiştir.

Geçmişteki Tülü dokumaları incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

I. Geçmişteki Tülü Dokumalarının Teknik Açından İncelenmesi

Geçmişte tülüler teknik zorluğu açısından sıralama yapılırsa halı ve kilimden sonra gelmektedir. İp eğirme işlemi çözgü haricinde havlarda az ya da hiç büküm kullanılmadan oluşturulmuştur. Karasal iklimin geçmiş yıllarda daha sert hüküm sürdüğü iklim koşullarında tülü dokumalar zemindeki soğuk havayı içine hapsetmesinden dolayı vazgeçilmez dokumalardır. Özellikle yamçı tülüler odanın dış cepheye bakan duvarlarına asılmakta idi. Aynı zamanda süsleme amaçlı olarak ta asılmaktadır. Tülü Karapınar ev kültürüne göre yer yaygısı (minder) olarak dokunmuştur. Tülüler teknik açıdan halı ve kilime göre daha kolay dokunması, iş gününün daha çabuk bitmesi tülünün geçmişte daha çok tercih edilmesini sağlamıştır.

Bunun yanı sıra kullanım amaçlı yalın dokunan bu Tülülerin iplikler arasında nüans farklılığı gözlemlenmekte; atkı sayısı arasındaki farklılıklardan dolayı dokumalarda ‘kırılma’ olmaktadır.

II. Geçmişteki Tülü Dokumalarının Sanatsal Açıdan İncelenmesi

-Kullanılan renk ve motifler sadedir. Halı ve kilimde kullanılan motifler tülü de olabildiğince yalıdır. Havdan sonra atılan sıranın fazla olması bu dokumalarda çeşitli üsluplara yer vermemiştir. Az da olsa kullanılan bitkisel bezemeler bu dönemde tülülerde kullanılmamış, daha çok geometrik motifler kullanılmıştır. Bazı örnekler düz olarak dokunmuş, zemin boş bırakılmış, bazılarında ise, bordür ile zemin birbirinden ayrılarak dokunmuştur. Diğer grupta ise imge, figür, nesne, kullanılmış ya da dokumanın orta kısmına nazarlık, anahtar v.b ile sade kompozisyon oluşturulmuştur. Dokumalar şablonsuz, gelişigüzel, kullanım alanına ve ihtiyaca göre dokunmuştur. Tülülerde renkler kökboya ya da yünün doğal rengi ve bu yünlerin karışımı ile dokunmuştur

III. Geçmişteki Tülü Dokumalarının Hammadde Açısından İncelenmesi

- Karapınar ve yakın yerleşim yerleri, 18.yüzyıldan itibaren zaman zaman kıtlık geçirmiş, 15-20 yıllık aralıklarla devam eden bu kıtlıklar sonucunda halk zor günler yaşamıştır. Özellikle 1873 yılında ortaya çıkan kıtlıkta yağmur yağmamış, ekilen ekinler biçilmemiş, meralarda ot yeşermemiştir (Zengin:2012). 1957 ve 1959 kıtlıklarında da Karapınar olumsuz sürece girmiş pek çok küçükbaş hayvan telef olmuştur. Bu durumun sonucuna bakıldığı zaman tahmini olarak yünün azalması, bu dönemde halı, kilimde olduğu gibi tülü dokumalarının da, günümüze göre daha fazla kullanılıyor olması, tülünün daha değerli olmasını sağlamıştır.

-Tülünün ham maddesini hayvansal lifler oluşturmaktadır. Bunun başında keçi, koyun yünleri gelmektedir.

Meke Tuzlasından 1950’li yıllara kadar tuz çıkarılmaktaydı. Buradan çıkarılan tuzlar nakliyecilik mesleğini geliştirmiş ve Silifke, Mersin, Koçhisara taşınmıştır. Uzun yola dayanacak hayvan gücünü develerle sağlanması, yörede devecilik mesleğini ortaya çıkarmıştır. Bu sayede dokumalarda deve tüyü de kullanılmıştır. Deve yününün daha parlak olması daha çok kilimlerde kullanılsa da, Tülü dokumalarda çözü iplerde deve yünü kullanılmıştır.

- Tülü dokumalarının havlarının uzunluğu böcek, güve gibi zararlıların yaşaması için uygun ortamdır. Bu sebeple tülülerin özellikle kullanılmayanları, kuşurguda muhafaza edilmektedir.

Kuşurgu: evlerin serin ve rutubet almayan odalarından birinde kurulan bir çeşit denktir. Kuşurguda halı, kilim, tülü, yün, yatak, yorgan, yastık gibi değerli eşyalar muhafaza edilir. Odanın ortasında yerden yüksek hazırlanan kaide üzerine düzgün bir şekilde istif edilen eşyalar kat kat sarılır ve dikilerek kapatılır (Pektaş:2000).

1970’li yıllara kadar Karapınar’da kerpiç, inşaatın ana malzemesidir. Kerpiç evlerinin bir özelliği ise yaz ve kış aylarına uyum göstermesi, kışlar daha ılık, yazları daha serin olmasından dolayı kuşurgu odaları için de uygun nitelik taşımaktadır.

-Yapılan araştırmaya göre de; bir yörenin coğrafi, iklim, yaşam koşulları v.b. durumları örf ve adete yansımaktadır. Karapınar’da çeyizlerde bulunan dokumalar o çeyizin ne kadar zengin olduğunun, geçmişinin asilliğinin göstergesidir. Ayrıca Karapınar’da dokumayı bitiren gelin kıza dönürleri tarafından hediye verilir, biten dokuma görülmeye gelinirdi. Bunun için yapılan dokuma özenilerek dokunur, hata yapmamaya özen gösterilirdi. Bu adede “kestellik” adı verilmektedir.

IV. Geçmişteki Tülü Dokumalarının Kullanım Alanları Açısından İncelenmesi

-Kullanım alanlarına bakıldığında ise Karapınar ev kültüründe de doğası gibi yalınlık vardır. Odanın ortasına el dokuma halı, halının kenar kısımlarına tülü dokumalar (minder olarak), boş, açık lalan yerlere ise kilim serilmektedir. Yeni evlenenlerin evi ise çeyizde gelen, halı, kili, tülü dokumalar serilir; örgü, peşkir v.b ürünlerle çakılarak süslenmektedir. Bu anlamda tülü geçmiş döneminin vazgeçilmez döşemesi olduğunu göstermektedir. Tülü dokumalarının günlük ihtiyacı karşılaması, yazları yaylaya çıkan Karapınarlıların göç zamanında tülü taşınması, tülü dokumalarının yer minderi, yaygı gibi ihtiyaçları karşılamasından dolayı eski tarihli tülüler yıpranmış, günümüze yakın tarihli tülü dokumalar gelmiştir.

Karapınar Tülü dokumacılığının günümüzdeki durumu incelendiğinde ise şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

I. Günümüz Tülü Dokumalarının Teknik Açısından İncelenmesi

Günümüzdeki Tülü dokumalarda havdan sonra atılan sıra sayısı azaltılmıştır. Geçmiş döneme göre yakın tarihteki bu dokumalarda hata oranı, aynı renk tonu ip renkleri arasındaki farklılık, kırılma azalmıştır.

Yakın tarihteki Tülü dokumalar incelendiğinde; havdan sonra atılan sıra sayısı azaltılmış, halıyla büyük benzerlik gösteren ‘‘yatak’’adı verilen dokumalar ortaya çıkmıştır. Bu durum yörede genel etkileşim olduğunu gösterir.

Tülü örneklerinin eni 61-180cm, boyu;60,280 cm arasında değişmektedir.

II. Günümüz Tülü Dokumalarının Sanatsal Açısından İncelenmesi

Kullanılan renk ve motifler geliştirilmiştir. Kahverengi, krem, lacivert renklerin yanı sıra kırmızı, sarı, yeşil gibi göz alıcı renkler kullanılmıştır. Özellikle mihraplı tülü tekniğinde dokunan tülülerde her mihrap arasında farklı renkler kullanılmış, tülüye zenginlik katılmıştır. Bu yönüyle Karapınarlılar kilim ve halıda kullandıkları renkleri tülüye aktarmışlardır. Havdan sonra atılan sıra sayısının azaltılması ile geometrik bezemeler stilize edilerek kullanılabilen ancak teknik açıdan tülü olmamaktadır. Tülü örneklerinin eni 61-180cm, boyu;60,280 cm arasında değişmektedir.

III. Günümüz Tülü Dokumalarının Hammadde Açısından İncelenmesi

İlçede var olan yaylacılık (obacılık) kültürünün azalması, günümüzde makinalaşmanın insan gücüne gereksinimi azaltması, koyunculuktan öte zirai tarıma geçilmesi v.b. durumlar koyuncululuğu azaltmış, buna bağlı olarak yün temini azalmış ve yün için kullanılacak hammadde azalmıştır.

Birbiri ile zincirleme süreç içerisinde olan bu etmenler koyuncululuğun azalmasına orantılı olarak halı ve tülü dokumalarında azalmasına neden olmuştur.

IV. Günümüz Tülü Dokumalarının Kullanım Alanları Açısından İncelenmesi

Tülü dokumalarının temizliğinin zorluğu, saklama koşulları, kuşurgu odalarının yavaş yavaş boşaltılması, saklanan tülülerin de zamanla yok olmasına neden olmuştur.

Ayrıca Karapınar ev kültürünün de çağın şartlarına göre değişikliğe uğraması, renklenmiş evler, mobilyaların çeşitliliği tülü ihtiyacını ortadan kaldırmıştır.

Örf ve adetin zamanla değişimi tülü dokumalara olan ihtiyacı azaltmış, günümüzde bulunan tülüler çeyizden çeyize aktarılmıştır.

Günümüzde tülü dokumasının azalmasına rağmen yine de Karapınar evlerinde döşemelerde süsleyici unsur olarak kullanılmaktadır.

Yapılan araştırmada artık tülü dokumacılığının kaybolmaya başlamasının hemen hemen hiç bir evde artık tülü dokumacılığının bulunmaması araştırma sonucu ulaşılan üzücü bir gerçektir. Bu farklı teknik ve üsluptaki tülü dokumacılığının canlandırılması, hem ülke hem de dünya genelinde tülü dokumalarının tanıtılması gerekmektedir.

Karapınar'da dokunan ve adı övgü ile anılan Tülü dokumalar bugünkü koşullarda yok olmak üzeredir. Yörede yetişen ve uzun yıllar iplerin boyanmasında kullanılan doğal renk ve boyalar terk edilmiştir.

Dünya literatürlerine geçmiş, yöreye özgü modeller yozlaştırılmıştır. Dokumaların özelliklerine göre boyutlarına özen gösterilmemektedir.

Hızla el dokumacılığının önüne geçen makine halıları önem teşkil etmekte, el dokuma halısı önemini kaybetmektedir.

Önceki dönemlerde el sanatları sadece turistlerin ilgisini çekerken artık kendi milletimizde talep etmektedir. Bu bölge tekstil sanayi konusunda zayıf kalmıştır. Oysa ulaşım imkanının kolay oluşu, alan düzlüğü fabrika v.b. imkanların işletilmesinde olanak sağlamaktadır. Tülü dokumalarda kullanılan yalınlık ve desenlerin soyut yalın ve renk bakımından sade oluşu makine halılarına yansıtılabilir. Yöre motifleri bu konuda evrenselleştirilebilir. Bunun için araştırmalar yapılabilir, büyük firmalara desen sunumu yapılabilir.

Çalışmanın başlaması için gerekli olan maddi kaynaklar için Devlet Planlama Teşkilatı, Başbakanlık, Dünya Bankası gibi kurumlardan destek alınması

mümkündür. Bu amaçla kapsamlı projeler hazırlanarak sunulabilir. Proje desteği ile temin edilebilecek tezgahlar boyama atölyeleri yöre insanına uygun şartlarda dağıtılması ile üretime teşvik edilebilir. Böylece bölgenin işsiz iş gücüne, yeni iş ve gelir olanakları temin edilmiş olur.

Bu sayede çalışanlar hem kendi ev ekonomisine hem de bölge ekonomisine değerler kazandırmış olacaktır.

Geçmiş yıllarda Halk Eğitim Merkezi tarafından Tülü kursları açılmış, fakat günümüzde devam etmemektedir.

İlçede son yıllarda şirket adı verilen bazı kişiler tarafından tezgah temin edilmekte burada dokunan Uşak halıları ise yurt dışına satılmaktadır. Burada üretilen halıların iplikleri ise Aksaray'da boyatılmaktadır.

Gerek üretilere akademik bir bakış açısı getirerek, gerekse özgünlüğünün korunmasını sağlayarak, yöre kadınlarının büyük sevgi ile dokudukları ürünleri tanıtmak gerekmektedir. Bu hem onlara daha büyük üretme, çalışma, dokuma şevki verecek, hem de ekonomik olarak yaşamlarına katkı sağlayacaktır.

Bunun sonucu medeniyetler harmanı Anadolu'da turizm ve ekonomiye katkı demektir. Bu nedenle tekstil dünyasında geometrik üslubu ve yalınlığı günümüz dokuma sektörüne katma değeri arttıracak bir olgu olabileceğinin bir öngörüsüyle bu araştırmaya girilmiştir.

KAYNAKLAR

ACAR BALPINAR, B. (1984). **Kilim Cicim**, Zili, Sumak, Türk Düz Dokuma Yaygıları, Eren Yayınları, İstanbul.

ACAR, B. (1975). **Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları**, Ak Yayınlar, İstanbul.

Akdemir, D. (2004). **Konya-Karapınar Krater Göllerinin Ostrakot Faunası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Atatürk Kültür Merkezi Yayını 215.

AYDIN, Gülhan; **Karapınar İlçesi'nin Coğrafi Etüdü**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , Konya 2006

BOYRAZ, Y. (2000). **Cizre İlçesinin Sosyo-Kültürel Yapısı**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

BULDUR, A. (2001). **Karapınar Sempozyumu** Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Anabilim Dalı, KONYA

CANİKLİ, N. (1989). **Kökboya (Rubia tinctorum L.) 'den Elde Edilen Renkler Ve Bu Renklerin Yün Halı İplikleri Üzerindeki Işık Ve Sürtünme Haslıkları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara

ÇAKMAKTEPE, M. (2011). **Fatih Sivas İli Merkez Ve Bazı İlçelerinde Bulunan Tülü Dokumaları**, Konya.

Dalcı, Sümeyye. (2006). **Makine Halısı Üretim Parametrelerinin Halı Performansına Olan Etkilerinin Araştırılması** Yüksek Lisans Tezi Kahramanmaraş.

DENİZ, B. (2000). **Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygıları**. Ankara:

EDGÜ, F. (1989). **Karapınar Tülü Halıları**, DR. Ayan GÜLGÖNEN, Ada yayınları.

ERUZ Fulya “**Halıcılık Tarihine Kısa Bir Bakış ve Konya Halıları**” Vakıflar Dergisi, S:XX, s:105-114 , Ankara 1988

EŞBERK, T. (1939). **Türkiye’de köylü El Sanatları Mahimiyeti ve Ehemmiyeti**, Ankara, Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayını.

ETİ, Erol “Karapınar Tülü Halıları,” *Türkiyemiz Dergisi*, Cilt: XVII, Sayı: 52 (Haziran 1987), s. (2-6).

EYÜBOĞLU, Ü. (1990). YARAŞ, F., ”Kırmızılar, Morlar, Maviler“, **Türkiyemiz**, İstanbul.

GÖNÜL, M. (1966). **Mensucat Meslek Dergisi**.

GÖRGÜNAY KIRZIOĞLU, N. (27-31 Mayıs, 1995. “Altaylarda Pazırık Kurganı’ndan Çıkan Motiflerin Anadolu ve Türk Cumhuriyetleri’nde Yaşayan İzlerinden Bazı Örnekler”, **Türk Soylu Halklarının Halı, Kilim, Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri**, Kayseri: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 137-150, Kayseri.

Gülal, E. (1991). *Halı Dokuma Tekniği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi BasımEvi.

GÜMÜŞÇÜ A, İPEK A, GÜMÜŞÇÜ G (2007). **Tescilli kişniş (Coriandrum sativum L.) çeşitlerinin Çumra (Konya) koşullarında performanslarının belirlenmesi**. Türkiye VII. Tarla Bitkileri Kongresi,. 25-27 Haziran 2007, Erzurum. Cilt: 2.

GÜNDÜZ, İ. (190). **Karapınar El Dokumaları ve Kök Boyacılık**, 1990 Kuzucular Ofset Konya.

GÜNDÜZ, İ. (1980). **Bütün Yönleriyle Karapınar**, Kuzucular Ofset, Konya.

GÜNGÖR, E. (1995). **Dünden Bugünden Tarih-Kültür ve Milliyetçilik**, Ötüken Yayınları, İstanbul.

HARBELİOĞ, Yılmaz (2011). **Taşpınar Halı İpliklerinin Boyanmasında Uygulanan Doğal Boyama Yöntemlerinin Reçetelendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi) Ankara**

HİDAYETOĞLU, M. (1999). **Karapınar Tülü Dokumaları**, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

KORUR, R. N. (1937). **Türkiye'de Nebati Boyalar**. Yüksek Ziraat Enstitüsü Çalışmaları. Ankara: 21. Y.Z.E. Basımevi.

Köşker, Ö. (1945). **Cehri-Rhamnus Saxatilis**. Matematik ve Tabiat Bilimleri Dergisi 7 (1).

KÜÇÜKDAĞ, Y. (1997). **Karapınar Sultan Selim Külliyesi**, Karapınar Belediyesi Kültür Yayınları, Konya.

MEGEP (2008). El Sanatları Teknolojisi, **Tülü Dokuma**, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

MEGEP (2008). El Sanatları Teknolojisi, **Tülü Dokumaya Hazırlık**, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

ÖKTEM, T. ve ATAV, R. (2006). **Tiftik (Ankara Keçisi) Liflerinin Yapısal Özellikleri**, Tekstil ve Konfeksiyon, 2. Ege Üniversitesi Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Uygulama Merkezi Yayını, İzmir.

ÖNDER, M. (1995). **Antika ve Eski Eserler Klavuzu**, Ankara 1995.

ÖZTÜRK, İ. (1999). **Doğal Bitkisel Boyalarla Yün Boyama**. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.

ÖZTÜRK,Zeynep-ORAN,Altan (2010). **Konya Yöresi Halı Minderinin Görsel ve Teknik Özelliklerinin İncelenmesi**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi Yıl: 10 Sayı: 20 Güz 201 s.127-141

PARLAK, T. **Oltu Köylerinde Bardız Kilimciliği**, Erzurum 2002.

PEKTAŞ, Hafize. (1992). **Karapınar Ev ve Camilerinde Bulunan Kilimler**, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

SÜR,Ö (1994). **''Türkiye'de Volkanizma ve Volkanik Yerçekilleri ''A.Ü. Türkiye Coğr. Arşt. Ve Uyg. Merk. Derg., Sayı:3 S.29-52, Ankara**

ŞANLI, H. S. ve M. ARLI, (2007). **Bazı Boya Bitkileriyle İpekli Tekstil Ürünlerinin Boyanması ve Elde Edilen Renklerin Belirlenmesi**. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 21, Ankara.

TEZCAN, H, (1992). “**Topkapı Sarayındaki Velense ve Benzeri Dokumalar**”, ”Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık 5, İstanbul.

Tezler

YAMAN, C. (2009). **Konya İli Karapınar İlçesi'nin Tarihi, Sosyal Ve Kültürel Yapısı** (Yüksek Lisans Tezi) Niğde.

YAZICIOĞLU, Y. (1992). **El Dokusu Halıcılık**.Ankara:Menekşe Yayıncılık.

(2000). İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, **Konya Turizm Envanteri**, s. 5

Ansiklopediler

Meydan Larousse, C.12, s.945

(1995). Yeni Türk Ansiklopedisi; Ötüken Neşriyat, İstanbul. c. 5 s.1713

Ana Biritannica; Ana Yayıncılık, C. 18, s.155

(2000). Konya Turizm Envanteri.

İnternet Kaynakları

(<http://www.karapinar.bel.tr/> [18.04.2015])

(<http://www.genckarapinar.com/> ([20.03.2015])

(<http://www.karapinar.gov.tr/> ([16.03.2015])

(<http://karapinar.meb.gov.tr/> ([20.03.2015])

(<http://www.ekremyaman.com/2010/07/21/karapinar-haliciligi/>)

(<http://www.idesanat.com/sozluk.html>.[15.04.2015]

(<http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/0d9b81c6fb3111ab243ad9a11567aad1383>

[Odba89e006](http://www.eba.gov.tr/gorsel/bak/0d9b81c6fb3111ab243ad9a11567aad1383) ([19.03.2015])